

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนานวัตกรรมการสื่อสารภาษาอังกฤษในอัตลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมด้านพุทธศาสนาของวัดราชาธิวาสราชวรวิหาร” นี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลและวิเคราะห์เอกลักษณ์ของวัดราชาธิวาสราชวรวิหาร จังหวัดกรุงเทพมหานคร 2) การสื่อความหมายเอกลักษณ์ของวัดราชาธิวาสวิหาร ด้านศิลปวัฒนธรรมทางพุทธศาสนาเป็นเนื้อหาภาษาอังกฤษเพื่อสร้างความเข้าใจให้กับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติควรเป็นอย่างไร นำเสนอเนื้อหาในบทนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอผลวิจัยออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เนื้อหาเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมด้านพุทธศาสนาของวัดราชาธิวาสราชวรวิหาร

ตอนที่ 3 ผลการพัฒนานวัตกรรมการสื่อสารภาษาอังกฤษในอัตลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมด้านพุทธศาสนาของวัดราชาธิวาสราชวรวิหาร

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมจากการสัมภาษณ์และการสังเกตจาก 1) บุคคลในท้องถิ่นจำนวน 3 คน 2) นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ จำนวน 10 คน และ 3) มัคคุเทศก์ ไทยจำนวน 5 คน ผู้วิจัยได้ข้อสรุปข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1.1 กลุ่มบุคคลในท้องถิ่นในพื้นที่วัดราชาธิวาสราชวรวิหารจำนวน 3 รูป เป็นเพศชายซึ่งมีอายุ 42 ปี จำนวน 1 รูป มีประสบการณ์การบวช 18 พรรษา อายุ 50 ปี และ 60 ปีมีประสบการณ์การบวช 10 ปี และ 16 ปี ระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีดังตารางที่ 4.1 ดังนี้

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มบุคคลในท้องถิ่นวัดราชาธิวาสวรวิหาร

ข้อมูลทั่วไป	อายุ	ระดับการศึกษา				จำนวนคน		
		ชาย	40-45	46-50	51-55		56-60	ป.ตรี
กลุ่มบุคคลในพื้นที่ วัดราชาธิวาสวรวิหาร	3	1		1	1			3
รวม	3				1	3		3

1. 2 กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ จำนวน 10 คน

การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ จำนวน 10 คนมาจากทวีปยุโรป (รัสเซีย เนเธอร์แลนด์ ฝรั่งเศส และอังกฤษ) 7 คน และทวีปเอเชีย (จีน มาเลเซียเซีย กัมพูชา) 3 คน เป็นเพศชายจำนวนทั้งหมด 6 คน และเพศหญิงจำนวน 4 คน มีอายุตั้งแต่ 32 ปี จนถึงอายุ 55 ปีมีข้อมูลรายละเอียดแต่ละกลุ่มดังต่อไปนี้

1. นักท่องเที่ยวจากทวีปยุโรป (รัสเซีย เนเธอร์แลนด์ ฝรั่งเศส และอังกฤษ) มีจำนวนทั้งหมด 7 คนเป็น เพศชาย จำนวน 4 คน และเป็นเพศหญิง จำนวน 3 คน อายุระหว่าง 30 ปีถึงอายุ 55 ปี จำนวน 7 คน และได้มาท่องเที่ยวในประเทศไทยจำนวน 2 ครั้งมี 2 คน และจำนวน 1 ครั้ง มี 5 คน ระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีทั้งหมด

2. นักท่องเที่ยวจากทวีปเอเชีย (จีน มาเลเซียเซีย กัมพูชา) 3 คน มีจำนวนทั้งหมด 3 คนเป็นเพศชาย อายุ 3 0-60 ปี ได้มาท่องเที่ยวในประเทศไทย 2 ครั้งมี 1 คน จำนวน 1 ครั้ง มี 2 คน ระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ดังตารางที่ 4.2

ตาราง 4.2 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

ข้อมูลทั่วไปของ กลุ่มนักท่องเที่ยว	เพศ		อายุ					จำนวนครั้งที่มา		ระดับ ป.ตรี	จำนวน (คน)
	ช	ญ	30-35	36-40	41-45	46-50	51-55	1	2		
ทวีปยุโรป	4	3	3		2	1	1	5	2	7	7
ทวีปเอเชีย	3	-			1	1	1	2	1	3	3
รวม	7	3	3	-	3	2	2	7	3	10	10

1. 3 กลุ่มมัคคุเทศก์จำนวน 5 คนเป็นเพศชายจำนวน 1 คน และเป็นเพศหญิงจำนวน 4 คน มีอายุระหว่าง 25-35 ปี 3 คน อายุระหว่าง 36-45 ปี 1 คน และอายุระหว่าง 46-55 ปีมี 1 คน มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 2-5 ปี มี 3 คน ระยะเวลา 5-10 ปีมี 1 คน และระยะเวลา 11-15 ปีมี 1 คน ระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีทั้งหมดข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ดังตารางที่ 4.3

ตาราง 4.3 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มมัคคุเทศก์

ข้อมูลทั่วไป	เพศ		อายุ		ประสบการณ์การทำงาน		ระดับป.ตรี	จำนวน (คน)
	ช	ญ	25-35	36-45	2-5	6-10		
กลุ่มมัคคุเทศก์	2	3	4	1	2	3	5	5
รวม	1	4	3	1	1	1	5	5

สรุปข้อมูลทั่วไปจากกลุ่มตัวอย่างที่ให้สัมภาษณ์พบว่า 1) กลุ่มบุคคลในท้องถิ่นใน วัดราชาธิวาสวิหาร จำนวน 3 คน ซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์ในวัดราชาธิวาสวิหาร เป็นระยะเวลานานทำให้ผู้วิจัยได้รับข้อมูลโดยตรงจากประสบการณ์ในการประจำพรรษาที่วัดราชาธิวาสวิหาร 2) กลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวน 10 คน เป็นนักท่องเที่ยวเพศชาย 7 คน นักท่องเที่ยวเพศหญิง 3 คน เพศชายมากกว่าเพศหญิงและเป็นวัยผู้ใหญ่ประกอบอาชีพแล้ว และมาท่องเที่ยวเมืองไทยเพื่อ ต้องการหาประสบการณ์ชีวิตไม่น้อยกว่า 1 ครั้งเป็นจำนวน 10 คน และ 3) กลุ่มมัคคุเทศก์ไทยจำนวน 5 คน ซึ่งมีประสบการณ์การในการนำนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมาท่องเที่ยวในประเทศไทย หลายครั้งและประกอบวิชาชีพมัคคุเทศก์คนละไม่น้อยกว่า 2 ปี

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมด้านพุทธศาสนาของวัดราชาราชวรวิหาร

เนื่องจาก วัดราชาราชได้กำหนดนโยบายทางด้านพุทธศาสนาไว้เพื่อให้เป็นแบบธรรมยุติกาย ซึ่งมีความสำคัญด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณีวิถีชีวิตไทย และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมมาจากการศึกษาเอกสาร การสำรวจพื้นที่จริง การสัมภาษณ์ และการสังเกต ผู้วิจัยได้ข้อสรุปเกี่ยวกับวัดราชาราชวรวิหาร จากการนำเสนอตั้งแต่สถานที่ตั้ง ประวัติความ

เป็นมาของวัดราชาราชวรวิหาร และ ความสำคัญของวัดราชาราชวรวิหาร ตลอดจนการเดินทางเข้าสู่วัดราชาราชวรวิหาร เขตดุสิต จังหวัดกรุงเทพมหานครดังนี้

2.1 ประวัติความเป็นมาวัดราชาราชวรวิหารเขตดุสิต จังหวัดกรุงเทพมหานคร

วัดราชาราชวรวิหารเขตดุสิต จังหวัดกรุงเทพมหานคร มีความสำคัญหลายประการ เป็นวัดราชาราชวรวิหารเขตดุสิต จังหวัดกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุมากเพราะ เป็นวัดในประวัติศาสตร์ของประเทศไทย หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่พบอยู่เป็นวัดโบราณเก่าแก่มาก สันนิษฐานกันว่า สร้างสมัยครั้งกรุงละโว้ ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์นี้ ได้รับพระบรมราชูปถัมภ์ตลอดมาทุกรัชกาล มีความสำคัญทั้งในเรื่องประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และที่สำคัญ คือ ความสำคัญต่อประวัติศาสตร์พระราชวงศ์ของไทย วัดราชาราชวรวิหารเขตดุสิต จังหวัดกรุงเทพมหานคร เป็นวัดที่ในรัชกาลที่ ๑ กรมพระราชวังบวรมหาสุรสีหนาทรงปฏิสังขรณ์และพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยทรงอุปสมบทแล้วเสด็จมาประทับที่วัดนี้ เมื่อทรงดำรงพระยศเป็นสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้ากรมขุนเสนาณรงค์ ทรงผนวชแล้วเสด็จมาประทับที่วัดนี้เอง ซึ่งต่อมาภายหลังได้เป็นสมเด็จพระนารายณ์รามาธิบดี พระเจ้ากรุงกัมพูชา ทรงเป็นทางนาค และโดยเสด็จมาประทับที่วัดนี้ด้วย

ในรัชกาล ๒ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้ากรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ทรงอุปสมบทที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม และเสด็จมาประทับอยู่ที่วัดนี้ ๑๒ พรรษา คือทรงผนวชเมื่อ พ.ศ. ๒๓๖๒ และเสด็จไปครองวัดบวรนิเวศวิหาร เมื่อ พ.ศ. ๒๓๗๙ ในรัชการที่ ๓

ในรัชการที่ ๓ นี้ กรมพระราชวังบวรมหาคัศักดิ์พลเสวย รับสั่งให้ปลูกพระตำหนักหอฟ้าโบริกา ๕ ห้อง มีเฉลียงรอบถวายสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ซึ่งยังทรงสมณเพศอยู่ไว้เป็นที่ประทับ เมื่อ พ.ศ. ๒๓๗๒ ในรัชกาลนี้ได้มีการปฏิสังขรณ์หลายอย่าง และในรัชการที่ ๔ ก็มีการปฏิสังขรณ์ต่อมา

ในรัชกาลที่ ๔ เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติแล้ว ทรงปรารภว่า วัดสมอรายเป็นที่ประทับระหว่างทรงผนวชของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย พระบรมชนกนาถของพระองค์พร้อมด้วยกรมพระราชวังบวรมหาเสนาณรงค์ จึงพระราชทานนามใหม่ว่า “ วัดราชาธิวาสวิหาร ” เมื่อพ.ศ.๒๓๙๔ ซึ่งแปลว่า “ วัดอันเป็นที่ประทับของพระราช ”

ในรัชกาลที่ ๕ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้รื้อสร้างใหม่หมดทั้งวัด ที่ปรากฏอยู่ คือ พระอุโบสถ พระเจดีย์ ศาลาการเปรียญ กุฏิไม้ทาสีแดงและหอสวดมนต์ ถนนหิน ลานหิน ภูเขา เสาหิน เชื้อนคู ถนนผ่านกลางวัดทั้งสะพาน หล่อพระประธานประดิษฐานในพระอุโบสถ พระราชทานนิตยภัตพระสงฆ์ ๓๐ รูป

ในรัชกาลที่ ๖ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้เขียนภาพเวสสันดรชาดกที่ฝาผนังในพระอุโบสถ สร้างพระวิหารสมเด็จพระอัยยิกา กุฏิเจ้าอาวาส ฯลฯ

ในรัชกาลที่ ๗ ทรงพระราชทานพระตำหนักพญาไทมาประดิษฐานไว้ในวัด สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี สมเด็จพระบรมราชินี ทรงพระราชทานกุฏิติก ๓ แถวคณะบวช และได้พระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์ประการอื่น ๆ เหมือนสมัยรัชกาลก่อน

ในรัชกาลที่ ๘ และรัชกาลปัจจุบันก็ยังคงได้รับพระบรมราชูปถัมภ์เหมือนรัชกาลก่อน ๆ เช่น นิตยภัตพระสงฆ์ ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำประปา เงินเดือนคนทำงานวัด เป็นต้น

จึงอาจกล่าวได้ว่าโบราณสถาน โบราณวัตถุทางประวัติศาสตร์ของวัดราชาราชวรวิหารเขตดุสิต จังหวัดกรุงเทพมหานคร พบมากบริเวณวัด ราชาราชวรวิหารเขตดุสิต จังหวัดกรุงเทพมหานคร

วัดราชาราชวรวิหารเขตดุสิต จังหวัดกรุงเทพมหานครเป็นวัดเก่าแก่วัดหนึ่งที่ได้รับการบูรณะปฏิสังขรณ์เดิมชื่อว่า วัดสมอราย รัชกาลที่ ๕ ทรงพระราชวินิจฉัยว่าคำว่า "สมอ" มาจากคำเขมร "ธมม" ซึ่งแปลว่าหิน จึงทรงแปลว่า วัดศิลาทราย รัชกาลที่ ๔ พระราชทานนามใหม่ว่า วัดราชาธิวาสวิหาร มีสถานะเป็นพระอารามหลวงชั้นโทชนิดราชวรวิหาร บริเวณวัดมีความร่มรื่นสม กับเป็นวัดอรัญวาสีหรือวัดป่า วัดราชาราชวรวิหารเขตดุสิต จังหวัดกรุงเทพมหานคร พัฒนาโดยพระบรมราชูปถัมภ์ จากพระมหากษัตริย์ไทยในราชจักรีวงศ์มาโดยลำดับ เป็นวัดที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาในประเทศไทย วัดราชาธิวาสราชวรวิหาร (วัดราชา) และเป็นพระอารามหลวง ชั้นโทชนิดราชวรวิหาร และเป็นพระอารามหลวงฝ่ายธรรมยุต สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๑๘๒๐ และผูกพัทธสีมาเมื่อ พ.ศ. ๒๓๑๐ (กองพุทธสถาน) ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ใกล้ท่าวาสุกรี สามเสน วัดราชาธิวาสราชวรวิหารเป็นวัดที่กรมพระราชวังบวรมหาสุรสิงหนาททรงสถาปนาจาก "วัดสมอราย" ได้รับการปฏิสังขรณ์ต่อเนื่องตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 1 ถึงรัชกาลที่ 3 จนถึงในสมัยรัชกาลที่ 4 ได้ทรงปฏิสังขรณ์ใหม่แล้วพระราชทานนามใหม่ว่า "วัดราชาธิวาสวิหาร" มีความหมายว่า "วัดอันเป็นที่ประทับของพระราชา" เป็นวัดแรกที่ถือกำเนิดคณะสงฆ์ ธรรมยุติกนิกายเคยเป็นที่ประทับของรัชกาลที่ ๔ ระหว่างทรงผนวช เป็นที่ถือกำเนิดคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกาย นับว่าเป็นวัดโบราณก่อนสมัยอยุธยา

ในสมัยรัชกาลที่ ๕ นั้น พระอุโบสถซึ่งตั้งแต่สมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ทรุดโทรมมาก จึงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ทรงออกแบบสร้างใหม่ โดยให้รักษาผนังเดิมไว้เพื่อเป็นอนุสรณ์สถานสำคัญของฝ่ายธรรมยุต จิตรกรรมฝาผนังภายในพระอุโบสถเป็นภาพเขียนเทคนิคฝรั่งที่เรียกว่า สีปูนเปียก แสดงเรื่องพระเวสสันดรชาดก สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ทรงเป็นผู้ร่างภาพ นายริโกลี ชาวอิตาลี (ผู้เขียนภาพบนเพดานโดมในพระที่นั่งอนันตสมาคม) เป็นผู้เขียน ศาลาการเปรียญตั้งอยู่หน้าวัด เป็นศาลาการเปรียญสร้างด้วยไม้สักทั้งหลังที่สวยงาม จนคนได้ไม่ต่ำกว่าหนึ่งพันคน สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ทรงให้สร้างเลียนแบบจากศาลาการเปรียญวัดใหญ่สุวรรณาราม จังหวัดเพชรบุรี และเกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์ไทยในราชวงศ์จักรีมาโดยตลอด

เขตและอุปจาร

วัดราชาธิวาสวิหาร ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ฝั่งตะวันออกหรือฝั่งพระนคร ห่างจากสนามหลวงสองกิโลเมตรเศษไปทางเหนือใกล้ท่าวาสุกรี สามเสน โดยหันหน้าไปด้านทิศตะวันตกหันหน้าไปสู่แม่น้ำเจ้าพระยา ลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบ น้ำท่วมถึงเป็นบางส่วน มีถนนใหญ่ผ่านกลางวัด (ถนนสามเสน ๙ หรือซอยวัดราชา) จากถนนสามเสนถึงแม่น้ำเจ้าพระยา ถนนหลักภายในวัดถูกแบ่งเป็นสองส่วนคือ บริเวณคณะเหนือคือพื้นที่ทิศเหนือของถนน และบริเวณคณะใต้คือพื้นที่ทิศใต้ของถนน ภายในบริเวณวัดมีเสนาสนะถนนเชื่อมเสนาสนะ มีต้นไม้ปกคลุมร่มรื่น มีสนามหญ้าเขียวขจีที่จัดไว้เป็นสัดส่วน วัดราชาธิวาสวิหาร มีเนื้อที่ตั้งวัดทั้งสิ้น ๓๔ ไร่ ๒ งาน ๖๓ ตารางวา สถานที่เลขที่ตั้ง 3 ถนนสามเสน ซอยวัดราชาธิวาส แขวง

วชิระ เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร โดยมี พระสุธรรมราชาธิบดี (เพิ่ม อาภาภะระ ป.ธ.9) ดำรง ตำแหน่งเจ้าอาวาส ตั้งแต่ พ.ศ. 2506-ปัจจุบัน เป็นพระราชกณะชั้นตรีอุปัฏฐาก ดำรงตำแหน่งแม่กองธรรมสนามหลวงและกรรมการมหาเถรสมาคม รวมทั้งเป็นองค์อุปถัมภ์โรงเรียนวัดราชาธิวาสด้วย และมีอาณาเขตวัดดังนี้

ทิศตะวันตก (ด้านหน้าวัด) จรดแม่น้ำเจ้าพระยา

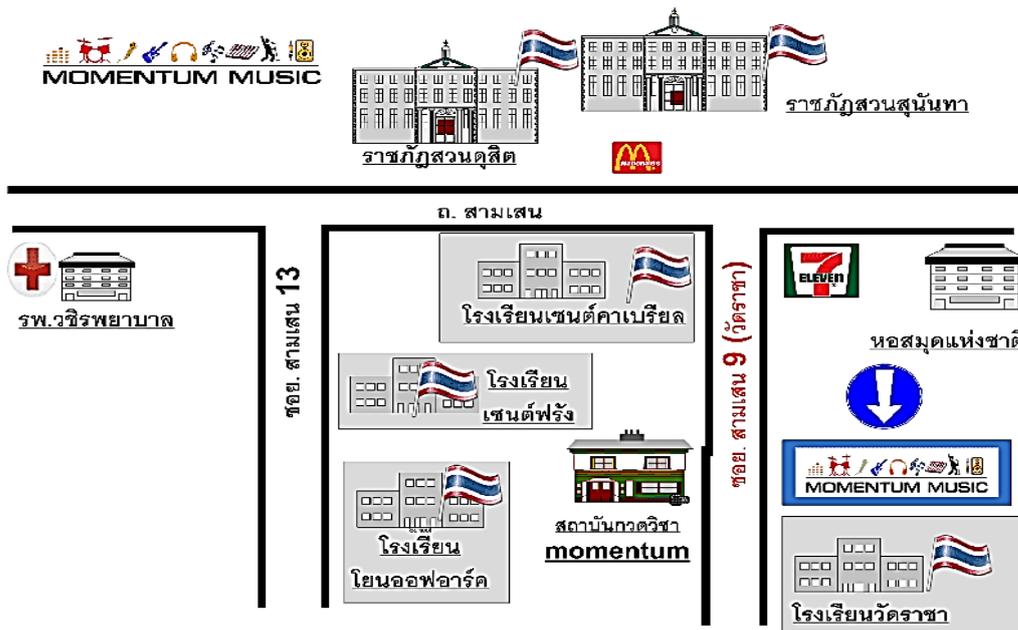
ทิศตะวันออก (ด้านหลังวัด) จรดที่ธรณีสงฆ์ของวัด ถัดไปเป็นถนนสามเสน และสถาบันราชภัฏสวนสุนันทา

ทิศใต้ จรดคลองท่อ และท่าวาสุกรีและหอสมุดแห่งชาติ

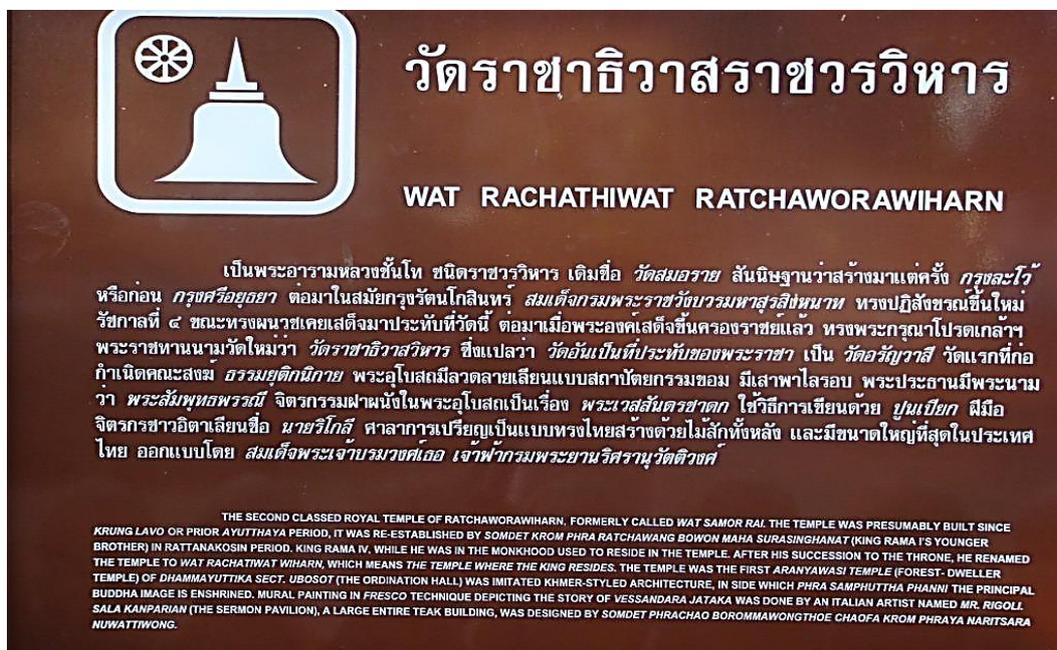
ทิศเหนือ จรดคูคลองจากแม่น้ำเจ้าพระยาถึงถนนสามเสน (คลองวัดราชา) ถัดไปเป็นโรงเรียนเซ็นต์คาเบรียลและบ้านญวน

ภาพที่ 4.1 ภาพแสดงสถานที่ใกล้เคียงวัดราชาธิวาสวรวิหาร
ที่มา (แผนที่วัดราชา, 2556)

ภาพที่ 4.2 ภาพแสดงสถานที่ทางเข้าวัดราชาธิวาสวรวิหาร
ที่มา (แผนที่วัดราชา, 2556)

ภาพที่ 4.3 ประวัตีวัดราชาธิวาสวรวิหาร
ที่มา (กิตดา ปรัตถจริยา, 2556)

1.2 สถาปัตยกรรมภายในวัดราชาธิวาสวิหาร

สถาปัตยกรรม (architecture) หมายถึง อาคารหรือสิ่งก่อสร้าง รวมถึงสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสิ่งปลูกสร้างนั้น ที่มาจากการออกแบบของมนุษย์ ด้วยศาสตร์ทางด้านศิลปะ การจัดวางแบบทัศนศิลป์ และวิศวกรรมการก่อสร้าง เพื่อประโยชน์ใช้สอยนอกจากนี้สถาปัตยกรรมยังเป็นสื่อความคิด และสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมของสังคมในยุคหนึ่งๆด้วยองค์ประกอบสำคัญของสถาปัตยกรรม (วิกิพีเดีย, 2556, หน้า 1) สถาปัตยกรรมภายในวัดราชาธิวาสวิหารได้แก่ดังต่อไปนี้

พระอุโบสถ

อุโบสถ (อ่านว่า อุ-โบ-สถ) ถือเป็นอาคารที่สำคัญภายในวัดเนื่องจากเป็นสถานที่ที่พระภิกษุสงฆ์ใช้ทำสังฆกรรมซึ่งแต่เดิมในการทำสังฆกรรมของ พระภิกษุสงฆ์จะใช้เพียงพื้นที่โล่ง ๆ ที่กำหนดขอบเขตพื้นที่สังฆกรรมโดยการกำหนดตำแหน่ง “สีมา” เท่านั้น แต่ในปัจจุบันจากการมีผู้นับชมมากขึ้น อีกทั้งภายใน พระอุโบสถมักประดิษฐานพระประธานที่เป็นพระพุทธรูปองค์สำคัญ ๆ ทำให้มีผู้มาสักการบูชาและร่วมทำบุญเป็นจำนวนมาก พระอุโบสถจึงถูกสร้าง ขึ้นเป็นอาคารถาวรและมักมี การประดับตกแต่งอย่างสวยงาม วัดราชาธิวาสวิหารเป็นพระอารามหลวงจึงถูกเรียกว่าพระอุโบสถ พระอุโบสถหลังนี้สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๐ (ร.ศ. ๑๒๗) วัดนี้เป็นวัดอรุณวาสี(พระป่า)วัดแรกที่ ก่อกำเนิดคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกาย พระประธานในพระอุโบสถมีพระนามว่า “ **พระสัมพุทธพรรณี** ” นอกจากนี้มีจิตรกรรมฝาผนังในพระอุโบสถเป็นเรื่องพระเวสสันดรชาดก ใช้วิธีการเขียนด้วยปูนเปียกฝีมือจิตรกรอิตาลีชื่อ ศาสตราจารย์ริโกลีชาวอิตาลี และมีศาลาการเปรียญเป็นแบบทรงไทยสร้างด้วยไม้สักทั้งหลังและมีขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ออกแบบโดยสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์

ภาพที่ 4.4 พระอุโบสถวัดราชาธิวาสวิหาร

ที่มา (กิตตา ปรัดถจริยา, 2556)

ภาพที่ 4.5 พระอุโบสถวัดราชาธิวาสวรวิหารด้านหน้า
ที่मा (กิตดา ปรตถจรียา, 2556)

ภาพที่ 4.6 พระอุโบสถวัดราชาธิวาสวรวิหาร
ที่मा (กิตดา ปรตถจรียา, 2556)

ภายในพระอุโบสถ งดงามแปลกตากว่าพระอุโบสถที่เราเห็นทั่วไป ภายในเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปประธานปางสมาธิกะไหล่ทองภายใต้เศวตฉัตร 9 ชั้น หล่อเมื่อ พ.ศ. 2452 โดยจำลองแบบพระสัมพุทธพรณีของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

พุทธบัลลังก์ประดิษฐานพระบรมราชสรีรางคารสมเด็จพระศรีสวรินทิราบรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า ส่วนพระสัมพุทธวิฆเนภาส พระประธานองค์เดิมนั้นรัชกาลที่ 6 ได้โปรดเกล้าฯ ให้ประดิษฐานพระบรมราชสรีรางคารสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 5 ไว้ เบื้องบนพระประธานเป็นภาพพระพุทธรูปเจ้าอยู่เหนือเมฆกำลังตอบปัญหาของพระสารีบุตรและพระอินทร์ ที่ใกล้พระประธานมีรูปศากยกษัตริย์พระประยูรญาติมาเฝ้าอยู่

ภาพที่ 4.7 พระสัมพุทธพรณี พระประธานในอุโบสถวัดราชาธิวาสวรวิหาร
ที่มา (กิตดา ปรัตถจริยา, 2556)

หลังพระประธานเป็นซุ้มคูหา เป็นการผสมผสานระหว่างศิลปะตะวันออกกับตะวันตกได้อย่างลงตัว ซึ่งซุ้มคูหานี้ได้ออกแบบเป็น "พระราชลัญจกรประยุกต์" ในรัชกาลที่ 1-5 โดยที่ยอดบนสุดแทนรัชกาลที่ 1 เป็นรูปมหาอุณาโลม ซึ่งคำว่าอุ มีลักษณะเป็นม้วนกลม คล้ายลักษณะความหมายของพระนามเดิมว่า "ด้วง"

ถัดลงมาเป็นรูปครุฑจับนาค แทนรัชกาลที่ 2 เนื่องจากพระนามเดิมคือ "ฉิม" ซึ่งตามความหมายของวรรณคดีไทยเป็นที่อยู่ของ **พญาครุฑ** อีกด้านเป็นรูปมหาปราสาท แทนรัชกาลที่ 3 เพราะพระนามเดิมคือ "ทับ" ซึ่งหมายถึง **ที่อยู่หรือเรือน**

ถัดลงมาอีกเป็นรูปพระมหาพิชัยมงกุฎ แทนรัชกาลที่ 4 ตามพระนามเดิมคือ "**เจ้าฟ้ามงกุฎ**" ส่วนอีกด้านเป็นรูปพระพิฆเนศ ถือ**พระจุลมงกุฎ หรือพระเกี้ยว** ซึ่งเป็นรูปที่มีความหมายคล้ายพระนามเดิมของรัชกาลที่ 5 นั่นเองสิ่งที่ทำให้ทุกคนที่มาเยือนวัดแห่งนี้สะดุดตาที่สุด ก็เห็นจะเป็น "ภาพจิตรกรรมฝาผนัง" ที่แสดงเรื่องพระเวสสันดรชาดกทั้ง 13 กัณฑ์ ซึ่งสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ทรงเป็นผู้ร่างภาพ และ ศาสตราจารย์ ซี.ริโกลี (C.Rigoli) จิตรกรชาวอิตาลี ซึ่งเป็นคนเดียวที่เขียนภาพบนเพดานโดมจิตรกรรมฝาผนังที่บอกว่าแปลก และดูแตกต่างจากที่อื่นอย่างเห็นได้ชัด คือ เป็นภาพเขียนแบบตะวันตกและใช้เทคนิคฝรั่งที่เรียกว่า สีปูนเปียก รูปร่างหน้าตาของพระเวสสันดรและคนอื่นๆ จึงดูออกแนวลูกครึ่งฝรั่งกันทั้งนั้น ไม่เพียงแต่หน้าตาจะเป็นฝรั่งเท่านั้น แต่ด้วยรูปร่างของคนก็ยังมีขนาดใหญ่ ท่าทางและการแสดงออกก็เป็นธรรมชาติและเหมือนจริง อย่างกล่อมมัดของเนื้อหนัง ความพลิ้วไหวของเสื้อผ้า และแสงเงาที่ตกทอด เมื่อดูแล้วก็มีมิติขึ้น พระที่นั่งอนันตสมาคม เป็นผู้เขียนด้วยการใช้สีปูนเปียก (Fresco) นอกจากนี้ด้านหลังของพระอุโบสถยังแบ่งเป็นอีกห้องหนึ่ง ประดิษฐาน "พระสัมพุทธวัชรโณภาส" ซึ่งได้ฐานชุกชีนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบันโปรดเกล้าฯ ให้บรรจุพระบรมราชสรีรังคาร สมเด็จพระศรีสวรินทรา บรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า และเสด็จพระเกศาของสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี ในรัชกาลที่ 7 ไว้ด้วย

พระเจดีย์

พระเจดีย์ ทรงขวาในสมัยศรีวิชัย สร้างในรัชกาลที่ ๕ มีพระพุทธรูปหินสมัยศรีวิชัย ซึ่งนำมาจากประเทศชวาประดิษฐานบนชุกพระเจดีย์ ทั้ง ๔ ทิศ พระเจดีย์รูปปั้นสิ่งของที่เรียงรายอยู่โดยรอบฐานพระเจดีย์มองเผินๆดูคล้ายกับสถาปัตยกรรมของสิ่งของที่วัดเบญจมบพิตรอาจจะเนื่องจากสร้างในช่วงเวลาใกล้เคียงกันก็ได้

ภาพที่ 4.8 พระเจดีย์ ทรงขวาในสมัยศรีวิชัย
ที่มา (กิตดา ปรัตถจรียา, 2556)

ภาพที่ 4.9 พระเจดีย์
ที่มา (กิตดา ปรัตถจรียา, 2556)

ศาลาการเปรียญ

ศาลาการเปรียญหลังนี้เป็นศาลาไม้สักทองทั้งหลังรวมทั้งเสา เป็นศาลา ๒ ชั้น สร้างขนาดใหญ่ กว้างเป็นอาคารไม้ที่สวยงามและขนาดใหญ่ที่สุดในตะวันออกไกล พร้อมด้วยความวิจิตรบรรจง หลังคาเป็นช่อฟ้า ใบระกา มีมุขและมุขลดทั้งหน้าหลังอันสวยงามมาก หน้าบันทั้ง ๒ ด้าน มีตราพระราชลัญจกรเป็นเครื่องหมาย สำคัญ คือด้านหน้า (ด้านแม่น้ำเจ้าพระยา) มีตราจุลมงกุฎ หรือพระเกี้ยวอันเป็นเครื่องหมายรัชกาลที่ ๕ ด้านหลัง (ด้านตะวันออก) มีตราวชิราวุธอันเป็นเครื่องหมายรัชกาลที่ ๖ ซึ่งเราจะรู้ว่าเป็นถาวรวัตถุที่สร้างขึ้น สำเร็จถึง ๒ รัชกาล เสาแต่ละต้นของศาลาการเปรียญนี้สูงใหญ่มากยากที่จะหาไม้มาทำได้ในปัจจุบันนี้ ศาลา การเปรียญนี้ออกแบบโดยสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์

ศาลาการเปรียญตั้งอยู่บริเวณหน้าหน้าวัด ติดกับแม่น้ำเจ้าพระยา ทิศใต้เป็นถนนและสนาม หญ้า ศาลาการเปรียญมีเสาทั้งหมด 16 ต้น 8 คู่ ศาลาการเปรียญมีชื่อเสาแต่ละต้น และหน้าที่ผู้ยกเสาดังต่อไปนี้

1. ทิศเหนือ ชื่อขุนไกร หน้า ที่ พระยามหาเทพ
2. ทิศใต้ ชื่อขุนแผน หน้า ที่ พระยามหามุนตรี
3. ทิศเหนือ ชื่อศรีมาลา หน้า ที่ พระพิเรนทรเทพ
4. ทิศใต้ ชื่อพระพิจิตร หน้า ที่ พระอินทรเทพ
5. ทิศเหนือ ชื่อจมีนไวย หน้า ที่ พระอินทรเดช
6. ทิศใต้ ชื่อพระพันวรรษา หน้า ที่ พระราชวรินทร์
7. ทิศเหนือ ชื่อวันทอง หน้า ที่ พระสุริยภักดี
8. ทิศใต้ ชื่อศรีประจัน หน้า ที่ พระพรหมบริรักษ์
9. ทิศเหนือ ชื่อทองประศรี หน้า ที่ พระอินทราภิบาล
10. ทิศใต้ ชื่อสร้อยฟ้า หน้า ที่ พระพรหมาภิบาล
11. ทิศเหนือ ชื่อลาวทอง หน้า ที่ พระอินทรรักษา
12. ทิศใต้ ชื่อบุษบา หน้า ที่ พระพรหมสุรินทร์
13. ทิศเหนือ ชื่อขุนช้าง หน้า ที่ พระฤทธิเดช
14. ทิศใต้ ชื่อหมื่นหาญ หน้า ที่ พระณรงค์วิจิต
15. ทิศเหนือ ชื่อเณรจิว หน้า ที่ พระรักษาเทพ
16. ทิศใต้ ชื่อเณรชวด หน้า ที่ พระศรีพิทักษ์

ภาพที่ 4.10 ศาลาการเปรียญ
ที่มา (กิตดา ปรัตถจริยา, 2556)

พระตำหนักสี่ฤดู

พระตำหนักสี่ฤดู พระตำหนัก ๔ ฤดูนี้ เป็นอาคารที่สร้างขึ้นใหม่เป็นแบบตึก สร้างขึ้นโดยจำลองพระตำหนัก ๔ ฤดู ในวังสุโขทัยที่รื้อออกไป มีวัสดุที่นำมาประกอบได้เพียงประตูและหน้าต่างเท่านั้น ซึ่งสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๘ ตัวอาคารเป็นตึกคอนกรีตเสริมเหล็กขนาดใหญ่ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของพระอุโบสถเป็นอาคารสองชั้น ๆ ล่างแบ่งเป็น ๓ ห้อง ส่วนกลางเป็นห้องโถง ห้องด้านขวาเป็นที่ตั้งสำนักงานจัดผลประโยชน์ของวัด ห้องซ้ายใช้สำหรับเก็บสัมภาระและเป็นที่อยู่อาศัยของศิษย์วัด ชั้นบนสร้างเป็นรูปแบบเดียวกับชั้นล่าง แต่ห้องโถงตรงกลางจัดเป็นห้องไหว้พระสวดมนต์ ห้องซ้ายและขวา เป็นที่อยู่อาศัยของพระภิกษุ

เดิมที่สถานที่ตรงที่พระตำหนัก ๔ ฤดู ตั้งอยู่นี้ เป็นสระน้ำและภายในสระน้ำนั้นมีอาคารหอไตร แต่เมื่อใช้สถานที่สร้างพระตำหนักก็ต้องย้ายหอไตรไปอยู่อีกแห่งหนึ่งทางด้านตะวันออกสุดของคณะได้ (หลังพระตำหนักพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯ) แทนพระร่วงจำลอง อยู่ข้างต้นโพธิ์ หน้าพระตำหนักสี่ฤดู

ภาพที่ 4.11 พระตำหนักสี่ฤดู
ที่มาที่มา (กิตดา ปรัตถจริยา, 2556)

พระตำหนักพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

กรมพระราชวังบวรมหาดคีฬพลเสพย์ ให้สร้างถวายเป็นพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ครั้นยังทรงผนวชและประทับอยู่ที่วัดราชาธิวาสวิหาร เมื่อ พ.ศ. ๒๓๗๒ เป็นอาคารที่เก่าแก่ที่สุดในวัดนี้ ได้ย้ายที่และปฏิสังขรณ์มาหลายครั้ง สิ่งก่อสร้างอื่นภายในวัด มีอาทิเช่น พระเจดีย์ทรงชวาที่หลังพระอุโบสถ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้น และพระราชทาน พระธยานิพุทธ ที่ทรงนำมาจากบรมพุทโธ ประเทศอินโดนีเซีย มาประดิษฐานไว้

พระเจดีย์พระแท่นศิลาอาสน์

พระเจดีย์พระแท่นศิลาอาสน์พระเจดีย์องค์นี้เป็นองค์เล็กและเป็นของเก่าทรงมอญ มีลักษณะเหมือนเจดีย์ด้านหน้าและด้านข้างพระอุโบสถหลังเก่าสมัยที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ยังมิได้ทรงปฏิสังขรณ์รายละเอียดอื่น ๆ เกี่ยวกับพระเจดีย์องค์นี้ยังหาไม่ได้ น่าจะสันนิษฐานได้ว่าเป็นองค์นี้ เพราะเป็นเจดีย์องค์เดียวที่เหลืออยู่ จากการรื้อเพื่อปฏิสังขรณ์วัดใน พ.ศ. ๒๔๕๑-๒๔๕๒ ถ้าเจดีย์องค์นี้ไม่มีความสำคัญต่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯ ก็คงจะถูกรื้อออกไปแล้วเหมือนองค์อื่น ๆ อีกมากที่ถูกรื้อออกไปในสมัยนั้น

พระแท่นศิลาอาสน์จำลอง ของเดิมเป็นแท่นศิลาอาสน์ประดิษฐานอยู่ริมเนินพระมหาปราสาทเก่าแก่เมืองสุโขทัยแต่โบราณ ขณะที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ยังทรงผนวชอยู่ เสด็จเยี่ยมเมื่อนั้น ทรงเห็นเป็นโบราณวัตถุอันทรงค่า เมื่อเสด็จกลับ ทรงให้ชะลอมมาประดิษฐานไว้บนแท่นซึ่งให้ก่อสร้างได้ต้นมะขามหน้าพระอุโบสถ พร้อมด้วยเสาศิลาจารึกเป็นอักษรเขมร ที่ทรงให้นำมาพร้อมกับพระแท่นศิลา (บัดนี้

ต้นมะขามต้นนั้นไม่มีแล้ว มีแต่ต้นโพธิ์ ซึ่งอยู่ทางทิศใต้ทางด้านหน้าพระอุโบสถ) ครั้นภายหลังเมื่อเสด็จขึ้นครองราชย์แล้ว ได้รับสั่งให้ชะลอแผ่นศิลาพร้อมด้วยเสาศิลาอันนั้น ไปไว้ที่ศาลาในวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในพระบรมมหาราชวัง

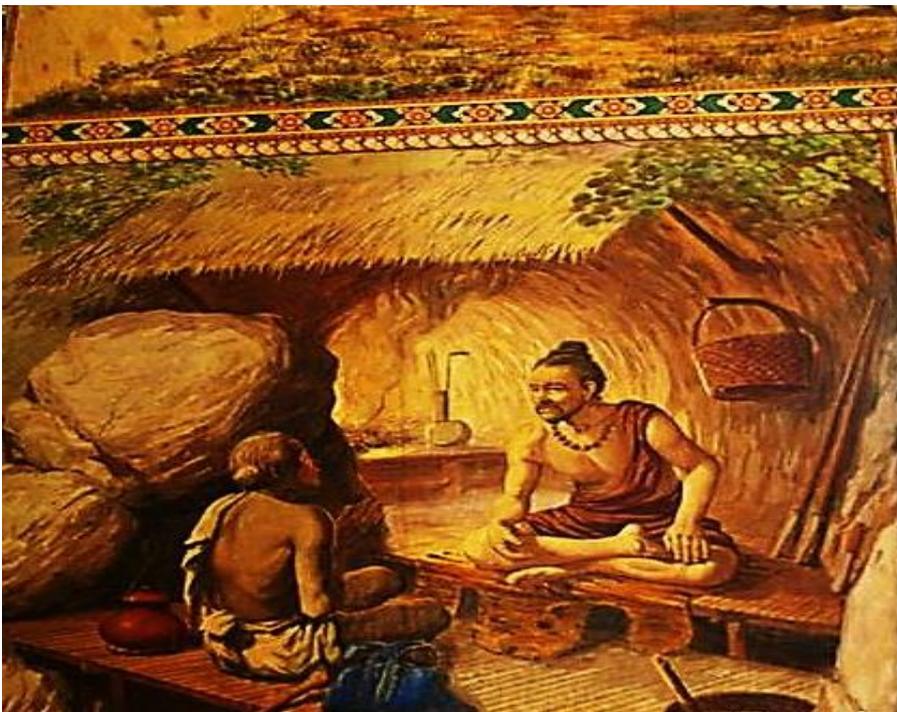
ภาพที่ 4.12 พระเจดีย์พระแท่นศิลาอาสน์
ที่เฒ่า (กิตดา ปรัตถจริยา, 2556)

ภาพที่ 4.13 พระแท่นศิลาอาสน์จำลอง
ที่เฒ่า (กิตดา ปรัตถจริยา, 2556)

ภาพที่ 4.14 ตราพระราชลัญจกร 5 รัชกาล (Five Royal emblems)
ที่มา (กิตดา ปรัตถจริยา,2556)

ภาพที่ 4. 15 พระอุโบสถด้านทิศเหนือภาพพระเวสสันดรชาดกตอน ชุกถามทางพระอัจจุตถาซี
ที่มา (กิตดา ปรัตถจริยา,2556)

หอธรรมสงเคราะห์

หอธรรมสงเคราะห์ หรือหอสวดมนต์ เดิมเป็นห้องพระโรงของพระเจ้าบรมวงศ์เธอ (ชั้น ๓) พระองค์เจ้าองอรธ ต่อมาพระราชทานกรมหลวงบดินทร์ไพศาลโสภณ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๐ (ร.ศ. ๑๒๗) พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงปฏิสังขรณ์วัด ทรงมีพระราชดำริเห็นว่า เป็นห้องพระโรงที่ทำงาน จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้รื้อไปปลูกไว้เป็นหอสวดมนต์ ที่วัดราชาธิวาส เมื่อพระศาสนโสภณ (ปลอด อตถกาวี ป.ธ. ๙) เป็นเจ้าอาวาสในสมัยต่อมา ได้ทำการซ่อมแซมดัดแปลงเป็น ๒ ชั้น ได้รับพระราชทานพระพุทธรูปสมัยสุโขทัยไว้เป็นที่สักการบูชาอีกองค์หนึ่งด้วย หอธรรมสงเคราะห์ตั้งอยู่ในคณะเหนือ ด้านทิศใต้ของกุฏิสมเด็จพระพุทธมาจารย์ ด้านซ้ายมือของทางเข้าคณะเหนือ

หอสมุดวัดราชาธิวาส

อาคารหอสมุด เดิมทีเดียวสร้างไว้สำหรับรับรองสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส เนื่องจากตอนที่ทรงประชวร ทรงปรารภว่า วัดราชาธิวาสวิหารเป็นวัดป่า อากาศดีจึงทรงพระประสงค์จะเสด็จไปประทับพักพิงที่นั่น ดังนั้น เจ้าอาวาส คือ พระธรรมวโรดม (เซ่ง อุตตมเถระ) จึงชักชวนพุทธบริษัทสร้างอาคารหลังนี้ไว้ต้อนรับ และได้เศรษฐินี คือ นางไผ่ (ทราบว่าเป็นอยู่ใกล้ ๆ วัดสุทัศน์เทพวราราม) เป็นผู้บริจาคทรัพย์สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๑ ครั้นสร้างเสร็จแล้ว สมเด็จพระมหาสมณเจ้าฯ พระองค์นั้น ก็ได้เสด็จไปประทับครั้งหนึ่ง และเพียงครั้งเดียว คั้นเดียวเท่านั้น ต่อมาทางวัดใช้อาคารหลังนี้เป็นโรงเรียนพระปริยัติธรรมและเป็นห้องสมุดพร้อมกันด้วย ลุถึง พ.ศ. ๒๕๓๑ ทางวัดสร้างอาคารเรียนหลังใหม่เสร็จ จึงเลิกใช้อาคารหลังนี้เป็นอาคารเรียน โดยไปใช้อาคารใหม่แทน ส่วนห้องสมุดยังใช้อยู่เหมือนเดิมจนปัจจุบัน ตัวอาคารเป็นตึก ๒ ชั้น พื้นไม่มีแปลกอยู่อย่างหนึ่งที่อาคารหลังนี้ คือ คันทวยอยู่ข้างในใช้สำหรับรับคานแทนคานหลังคา และอาคารหลังนี้ตั้งอยู่ในคณะเหนือ ทิศตะวันตกติดกับหอธรรมสงเคราะห์ ทิศเหนือติดกับกุฏิข้อฟ้า ทิศตะวันออกเป็นกุฏินางไผ่ และทิศใต้เป็นสนามหญ้าและกุหาหิน สำหรับกุหาหินลูกนี้ เดิมอยู่ในที่สร้างหอสมุดนี้เอง แต่ต้องถูกย้ายออกไปเพื่อเอาที่สร้างหอสมุด

หอสมุดวัดราชาธิวาสวิหาร

หอธรรมสงเคราะห์

ภาพที่ 4.16 หอสมุดวัดราชาธิวาส และ หอธรรมสงเคราะห์
ที่มา (กิตดา ปรัดถจริยา, 2556)

1.3 พระพุทธรูปภายในวัดราชาธิวาสวิหาร

พระพทุไสยาสน์

สิ่งที่หลายคนอาจจะยังไม่รู้เกี่ยวกับวัดนี้ก็คือ ที่ห้องประชุมตึกไชนันต์ โรงเรียนมัธยมวัดราชาธิวาส ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งกับวัดนั้น ยังเป็นที่ประดิษฐานของ "พระนิพพานทรงญาณ" พระพุทธรูปไสยาสน์ปางทรงพระสุบิน ศิลปะประยุกต์แบบกรีก ที่ได้รับการกล่าวถึงว่ามีความงามโดดเด่นในด้านที่มีลักษณะเหมือนสามัญมนุษย์ที่งามที่สุด และนับเป็นอีกหนึ่งผลงานของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ศิลปะประยุกต์แบบกรีก มีลักษณะเหมือนสามัญมนุษย์ที่งามที่สุด ถ้ามองดูไกล ๆ จะเหมือนคนนอนจริง ๆ ห่มจีวรที่พลิ้วไหวเป็นริ้วบางเบาคล้ายผ้าจริง พระเนตรหลับพริ้มแม้กระทั่งลักษณะการวางพระบาท ก็เป็นไปในลักษณะสมจริงเช่นคนหลับทั่วไป คือยาว ๗๗ นิ้ว สูงทั้งฐาน ๒๒.๕ นิ้ว แต่ทว่าเป็นอิริยาบถการนอนที่งดงามยิ่ง โดยสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ทรงออกแบบ ประทานให้ช่างปั้นและหล่อ คือ พระเทพรจนา (สีน) หล่อด้วยโลหะสำริดลงรักปิดทอง ในปี พ.ศ. 2462 สร้างอุทิศถวายและบรรจุพระ สรีรางคารพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นมหิศรราชหฤทัย (พระองค์เจ้าไชนันต์มงคล) ซึ่งตรงกับรัชสมัยของ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๖ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ที่ว่าเป็นพระไสยาสน์ที่เหมือนคนนอนจริง ๆ นั่นก็ด้วยพระวรกายคล้ายคนธรรมดา ห่มจีวรที่พลิ้วไหวเป็นริ้วบางเบาคล้ายผ้าจริง พระเนตรหลับพริ้ม แม้กระทั่งลักษณะการวางพระบาท ก็เป็นไปในลักษณะสมจริงเช่นคนหลับทั่วไป แต่ทว่า เป็นอิริยาบถการ

นอนหลับที่งดงามยิ่ง ซึ่งพระนิพพานทรงญาณนี้ก็ ได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนเป็นโบราณวัตถุสำคัญของชาติแล้วด้วย

ภาพที่ 4.17 พระพุทธรูปไสยาสน์
ที่มา (กิตดา ปรตถจริยา, 2556)

พระสัมพุทธวิมโนภาส

พระสัมพุทธวิมโนภาส เป็นพระพุทธรูปปูนปั้น และเป็นพระประธานองค์เดิมในพระอุโบสถประดิษฐานอยู่ในห้องหลังสุดของพระอุโบสถ ลักษณะพระพุทธรูปเป็นศิลปะอยุธยาตอนต้น ปางสมาธิ ขนาดหน้าตัก ๒ เมตร ลงรักปิดทองสวยงาม ด้านหน้ามีพระอัครสาวกซ้ายและขวา ประดิษฐานอยู่ด้วย ไม่ปรากฏหลักฐานว่าสร้างมาแต่สมัยใด

พระสัมพุทธพรณี

พระสัมพุทธพรณี เป็นพระประจำพระองค์ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ องค์เดิมประดิษฐานอยู่ที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม สำหรับองค์นี้จำลองขึ้นมาใหม่ที่ วัดราชาธิวาส เมื่อวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๔๕๑ ตรงกับวันขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๑๑ (ร.ศ. ๑๒๗) เป็นวันมหาปวารณา และตรงกับวันประสูติของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระนรินทราย หรือพระพุทธรินทราย

พระนรินทราย หรือพระพุทธรินทราย มีความเป็นมาโดยย่อว่า พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ ได้ทรงรับมาจากพระเกรียงไกรกระบวนยุทธ ปลัดเมืองฉะเชิงเทรา เมื่อ พ.ศ.

๒๓๙๙ ก่อนหน้านั้น กำนันอินและบุตรชายนอนฝันว่า ได้จับช้างเผือกได้ตื่นขึ้นมา จึงชวนกันไปขุดมันนง ที่ ชายป่าแขวงเมืองปราจีนบุรี ห่างจากดงศรีมหาโพธิ์ประมาณ ๑ เส้น จึงพบพระพุทธรูปหล่อด้วยทองคำเนื้อ หก น้ำหนัก ๘ ตำลึง กำนันจึงนำไปให้พระเกรียงไกรกระบวนยุทธเพื่อนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ จึงพระราชทานรางวัลเป็นทองคำ ๔ ชั่ง แก่กำนันอิน และทรงมีพระราชดำริว่า พระพุทธรูปองค์นี้มีอิทธิฤทธิ์ที่ผู้ซุกไม่คิดทำลายเนื้อทองคำเอาเงินไปทำประโยชน์ส่วนตัวเสีย จึง พระราชทานนามว่า “พระนิรันตราย” นอกจากนี้ยังทรงถือว่าเป็นวัตถุมงคลควรแก่การตั้งในพระราชพิธี แต่ จะเป็นการเสี่ยงมากเกินไป เพราะเป็นพระพุทธรูปทองคำ จึงโปรดเกล้าฯ ให้หล่อพระพุทธรูปใหม่ตามแบบ รัชกาลที่ ๔ ไม่มีซุ้มเรือนแก้วมาครอบรวมไว้อีกองค์หนึ่งไปตั้งเป็นพระประธาน ต่อมาปลายรัชสมัยของล้นเกล้าฯ รัชกาลที่ ๔ โปรดเกล้าฯ ให้หล่อพระนิรันตรายแบบมีซุ้มเรือนแก้วขึ้น ๑๘ องค์ แล้วพระราชทานไป ตามวัดธรรมยุต ๑๘ วัด เพื่อเป็นอนุสรณ์แห่งพระองค์ในฐานะที่ทรงเป็นที่มาของคณะสงฆ์ธรรมยุต ในการ พระราชทานครั้งนี้ วัดราชาธิวาสวิหาร เป็นหนึ่งใน ๑๘ วัดที่ได้รับพระพุทธรูป “พระนิรันตราย” ซึ่งท่าน ประดิษฐานอยู่ในพระอุโบสถหน้าพระสัมพุทธพรรณี (ห้องกลาง) トラบถึงปัจจุบัน

พระพุทธรูปอุ้มทอง

พระพุทธรูปอุ้มทองเป็นพระพุทธรูปยืนปางห้ามสมุทร พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า เจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้นำมาประดิษฐานไว้ที่หน้าบันพระอุโบสถด้านหน้า ผืนพระพักตร์ไป ทางทิศตะวันตก (หน้าวัด) ในลักษณะทรงห้ามภัยอันตราย มิให้มารร้ายกรายวัดได้ ขนาดขององค์พระสูง ประมาณ ๒.๕ เมตร

พระพุทธรูปศิลาและมหายาน

พระพุทธรูปศิลาและมหายานองค์นี้เป็นพระพุทธรูปที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าอยู่ หัว ทรงนำมาจากประเทศอินโดนีเซีย มี ๔ องค์ ประดิษฐานอยู่ที่ซุ้มพระเจดีย์ทั้ง ๔ ทิศ พระพุทธรูปชุดนี้ มี ๕ องค์ เดิมอยู่ที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม เมื่อกรมพระนเรศวรฤทธิ ทรงสร้างเจดีย์ที่วัดราชาธิวาสวิหาร เสร็จแล้ว ก็ให้ย้ายพระพุทธรูปทั้ง ๔ องค์มาไว้ที่ซุ้มพระเจดีย์ตามที่ปรากฏ ส่วนอีกองค์หนึ่งย้ายไปที่วัดบวร นิเวศวิหาร

พระพุทธรูปเชียงแสน

พระพุทธรูปเชียงแสน คือพระพุทธรูปประธานองค์ใหญ่ (องค์หลัง) บนศาลาการเปรียญ เป็น พระพุทธรูปนั่งปางสมาธิ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ พระราชทานแก่วัดราชาธิวาสวิหาร ให้พุทธศาสนิกชนได้สักการบูชา

พระสันติภาพ

พระสันติภาพเป็นพระพุทธรูปหล่อขึ้นที่วัดราชาธิวาสวิหาร เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๙ สร้างเป็นอนุสรณ์ ที่สงครามโลกครั้งที่สองยุติลง อันแสดงถึงสันติภาพกลับมาสู่โลกอีกครั้งหนึ่ง พระสันติภาพประดิษฐานอยู่ที่ แทนบุขาบนศาลาการเปรียญหน้าพระเชียงแสน เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย ขนาดหน้าตักกว้าง ๖๐ เซ็นติเมตร

พระพุทธรูปสุโขทัย

พระพุทธรูปสุโขทัยเป็นพระนั่งปางมารวิชัย ขนาดหน้าตักกว้าง ๘๐ ซันติเมตร ประดิษฐานอยู่บนแท่นบุษบาที่หอธรรมสงเคราะห์ (หอสดมณต์) ได้รับพระราชทานมาไว้ที่วัดราชาธิวาสวิหาร สำหรับบูชาสักการะของพุทธบริษัทนี้ ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗

พระพุทธรูปลพบุรี (หลวงพ่อนาค)

พระพุทธรูปลพบุรี (หลวงพ่อนาค) เป็นพระศิลาปางนาคปรก ศิลปะลพบุรี พระธรรมวโรดม (เซ่ง อุตตมเถระ ป.ศ. ๕) ได้อัญเชิญมาจากจังหวัดลพบุรี ในสมัยรัชกาลที่ ๖ ของเดิมชำรุด แต่ได้บูรณะขึ้นใหม่ปี พ.ศ. ๒๕๑๑ พ.ศ. ๒๕๑๑ (พิเศษ) คุ่ม วีรสุนทร สร้างศาลาถวายเป็นพุทธบูชาพระพุทธรูปองค์นี้ไปไว้ในศาลาพร้อมกับซ่อมองค์พระที่ชำรุดอยู่ให้สมบูรณ์ โดยทั่วไปรู้จักพระพุทธรูปองค์ว่า “หลวงพ่อนาค” และมีประชาชนเข้ามากราบไว้บูชามาก เพราะถือว่าเป็นพระที่ศักดิ์สิทธิ์มากองค์หนึ่ง

พระพุทธรูปในวิหารพระอัยยิกา

พระพุทธรูปในวิหารพระอัยยิกา พระพุทธรูปในวิหารพระอัยยิกา สร้างขึ้นในรัชสมัยของล้นเกล้ารัชกาลที่ ๖ เป็นพระนั่ง ลักษณะรูปแบบคล้ายพระพุทธรูปแบบคันธารราฐ ล้นเกล้ารัชกาลที่ ๖ ทรงสร้างพระวิหารเสร็จแล้ว ให้สร้างพระพุทธรูปเป็นองค์แทนสมเด็จพระปิยมมาวดี พระอัยยิกาในพระองค์ องค์พระขนาดเท่าคนจริง และประดิษฐานอยู่ในวิหารพระอัยยิกา (คณะใต้)

พระพุทธรูปหิ้งค์จำลอง

พระพุทธรูปหิ้งค์จำลอง ประดิษฐานอยู่ในศาลาสวัสดิวัตน์ (คณะบน) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน เสด็จเททองเมื่อวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๑๔

2.6 ข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมมาจากการสัมภาษณ์ และการสังเกต ผู้วิจัยได้ข้อสรุปเกี่ยวกับวัดราชาธิวาสวิหาร จากกลุ่มบุคคลในวัดราชาธิวาสวิหาร จำนวน 3 คน นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจำนวน 10 คน และมีคฤหัสถ์จำนวน 5 คนดังนี้

กลุ่มบุคคลในวัดราชาธิวาสวิหาร

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมมาจากการสัมภาษณ์ และการสังเกต ผู้วิจัยได้ข้อสรุปเกี่ยวกับวัดราชาธิวาสวิหาร โดยจากการสัมภาษณ์และสังเกตจากกลุ่มบุคคลใน วัดราชาธิวาสวิหาร 3 คน นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจำนวน 10 คน และมีคฤหัสถ์จำนวน 5 คนดังนี้

2.6.1 ด้านสถานที่วัดราชาธิวาสวิหาร

กลุ่มบุคคลในวัดราชาธิวาสวิหาร

กลุ่มบุคคลในวัดราชาธิวาสวิหาร ได้แสดงความคิดเห็นว่า วัดราชาธิวาสวิหาร มีประวัติความเป็นมาทางด้านประวัติศาสตร์จากการก่อตั้งวัดราชาธิวาสวิหาร เนื่องจากวัดราชาธิวาสวิหาร เดิมชื่อวัดสมอราย เป็นวัดโบราณเก่าแก่มาก สันนิษฐานกันว่า สร้างสมัยครั้งกรุงละโว้ ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์นี้ ที่เป็นวัดที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาในประเทศไทย และเกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์

ไทยในราชวงศ์จักรีมาโดยตลอด มีสถานะเป็นพระอารามหลวงชั้นโทชนิดราชวรวิหาร และเป็นพระอารามหลวงฝ่ายธรรมยุต สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๑๘๒๐ และผูกพัทธสีมาเมื่อ พ.ศ. ๒๓๑๐ (กองพุทธสถาน)ได้รับการบูรณะปฏิสังขรณ์ พัฒนาโดยพระบรมราชาอุปถัมภ์ จากพระมหากษัตริย์ไทยในราชจักรีวงศ์มาโดยลำดับได้รับพระบรมราชาอุปถัมภ์ตลอดมาทุกรัชกาล

จากการสัมภาษณ์กลุ่มพระสงฆ์วัดราชาธิวาสวรวิหาร จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 3 รูป พบว่ากลุ่มพระสงฆ์วัดราชาธิวาสวรวิหารวัดราชาธิวาสวรวิหารนั้นมีความต้องการตรงกันคือต้องการให้เพิ่มการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติด้วยภาษาอังกฤษในสถานที่สำคัญ เช่น ประวัติความเป็นมาของวัดราชาธิวาสวรวิหาร สถาปัตยกรรม และ ศิลปวัฒนธรรมให้มากขึ้นกว่าที่มีเป็นอยู่ในปัจจุบัน

จากการแสดงความคิดเห็นของกลุ่มพระสงฆ์วัดราชาธิวาสวรวิหาร สรุปได้ว่าเป็นสถานที่ที่มีความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ความเป็นมาในสมัยอยุธยาจนกระทั่งในยุครัตนโกสินทร์ และในรัชกาลที่ 4 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวพระองค์ทรงผนวช ณ วัดราชาธิวาสราชวรวิหาร และวัดราชาธิวาสราชวรวิหาร เป็นวัดที่มีความสำคัญและเอกลักษณ์จุดที่โดดเด่นเป็นแหล่งเรียนรู้ในพุทธศานาด้านธรรมยุต และควรมีสื่อในการสื่อสารภาษาอังกฤษให้เข้าใจความหมายแก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ เช่น ป้ายบอกทิศทางเข้า ป้ายบอกข้อมูลที่สำคัญๆ ป้าย แสดงสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ต้องการสื่อความหมายจะช่วยให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเข้าใจมากยิ่งขึ้น ตลอดจนควรมีบุคลากรที่มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารและอธิบายข้อมูลให้นักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างชาติด้วย

กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

การสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ จำนวน 10 คน พบว่านักท่องเที่ยวชาวต่างชาติทั้งทวีปยุโรป และเอเชีย มีความคิดเห็นที่ตรงกันว่าวัดราชาธิวาสราชวรวิหาร เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์ ศาสนา สถาปัตยกรรม และโบราณสถาน ที่สามารถเห็นวิถีชีวิตคนไทยที่มีประวัติความสำคัญของประเทศไทย นอกจากนี้ควรมีข้อมูลบ่งบอกความสำคัญของวัดราชาธิวาสราชวรวิหาร และ สถาปัตยกรรมที่สวยงามมากที่สุดในประเทศไทย มีพระพุทธรูปที่ศักดิ์สิทธิ์อยู่สิบสององค์ ที่มีความหมาย จึงควรมีข้อมูลสื่อสารความสำคัญเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ นอกจากนี้สิ่งที่จำเป็นที่สุดคือ สารระงับกลิ่นกาย ความเข้าใจในเชิงวิชาการที่เป็นภาษาสากลคือ ภาษาอังกฤษ ซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบของแผ่นพับ หรือมีเอกสารชี้แจงเพิ่มเติม และคิดว่าในวัดราชาธิวาสราชวรวิหาร ควรมี มีป้ายเขียนให้เห็นประวัติความสำคัญเพื่อประกาศให้นักท่องเที่ยวทั้งคนไทย และต่างชาติ เข้าใจในศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีของไทย และที่สำคัญต้องเพิ่มสื่อเป็นไทย และภาษาอังกฤษให้มากขึ้น รวมถึงการให้ความสำคัญกับประวัติศาสตร์ของสถานที่ต่างๆในวัดราชาธิวาสราชวรวิหาร เช่น พระอุโบสถ จิตรกรรมฝาผนังในวัดเป็นต้น อย่างครบถ้วน สื่อและข้อมูลภาษาอังกฤษที่จะสื่อความหมายควรมีตามจุดต่างๆควรมีเพื่อสร้างความเข้าใจ เพราะปัจจุบันยังมีอยู่น้อยมาก ทำให้นักท่องเที่ยวชาวไทย และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติไม่ค่อยเข้าใจในเนื้อหาและความสำคัญต้องใช้ เวลานานมากในการอธิบาย

ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างจากทวีปยุโรปและเอเชียได้แสดงทัศนคติเกี่ยวกับสถานที่ว่าจำเป็นต้องมีป้ายชี้อยู่ตรงทางเข้าและทางแยกเข้าไปในวัดราชาธิวาสราชวรวิหาร และสถาปัตยกรรมต่างๆ ไว้เพื่อแสดงให้

ทราบว่าวัดราชาธิวาสราชวรวิหารมีสิ่งสำคัญล้ำค่าในวัด เมื่อถึงบริเวณควรมีป้ายกล่าวถึงความสำคัญของสถานที่ มีเนื้อหาสำคัญที่เกี่ยวข้องกับวัดราชาธิวาสราชวรวิหาร พระอุโบสถ พระตำหนักต่างๆ ที่สำคัญต้องมีข้อความเป็นภาษาไทย และ อังกฤษอธิบายไว้ด้วย ข้อคิดเห็นสอดคล้องกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจากทวีปเอเชียที่ว่า สถานที่สำคัญควรบ่งบอกถึงความสำคัญไว้อย่างชัดเจน โดยมีป้ายแสดงข้อมูล แต่ถ้าไม่มีความสำคัญมากนักก็ไม่จำเป็นต้องติดป้าย

จากการแสดงความคิดเห็นของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวในวัดราชาธิวาสราชวรวิหาร สรุปได้ว่าสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของกลุ่มบุคคลในท้องถิ่นวัดราชาธิวาสราชวรวิหาร วัดราชาธิวาสราชวรวิหาร เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมทางพุทธศาสนา มีสถานที่ๆสำคัญทางประวัติไว้ให้ชม พระอุโบสถเป็นแหล่งศิลปกรรมจิตรกรรมฝาผนัง เช่น ภาพชุก ผู้เขียนด้วยการใช้สีปูนเปียก (Fresco) ที่เป็นเอกลักษณ์สำคัญของวัดราชาธิวาสวรวิหาร และมีสถานที่สำคัญๆหลายแห่งที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ในประเทศไทย นอกจากนี้วัดราชาธิวาสราชวรวิหาร มีศาลาการเปรียญที่ทำด้วยไม้สักทั้งหลัง และมีชื่อที่เสาคู่เป็นพิเศษบอกชื่อและความสำคัญเป็นชื่อในประวัติศาสตร์ วัดราชาธิวาสราชวรวิหาร เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญ สำหรับการศึกษาทางด้านประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรมแบบประยุกต์ เช่น หน้าพระอุโบสถวัดราชาธิวาสวรวิหารมีหน้าบันประยุกต์แบบ ศิลปะลพบุรี เป็นวัดหลวงชั้นโทที่มีความสำคัญมากในปัจจุบัน ได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานทั้งเอกชน และรัฐบาลให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายยิ่งขึ้น วัดราชาธิวาสวรวิหารเป็นสถานที่มีความสวยงามด้านสถาปัตยกรรม ด้านพุทธศาสนาอยู่ ควรให้มีการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อความหมาย ในด้านการให้ความรู้ด้านวิชาการ นอกจากนี้วัดราชาธิวาสราชวรวิหาร ังเป็นพื้นที่ที่แสดงถึงวิถีชีวิตแบบไทยๆด้านประวัติศาสตร์ พุทธศานาด้านธรรมยุต จึงควรมีสัญลักษณ์ป้ายสื่อความหมายบอกให้ชัดเจน เช่นป้ายบอกความสำคัญของแต่ละแห่ง แสดงที่เป็นเอกลักษณ์ของพระอุโบสถ จิตรกรรมฝาผนังที่อยู่ภายในของวัดราชาธิวาสวรวิหารเป็นภาษาอังกฤษ มีการประชาสัมพันธ์การนั่งเรือมาเที่ยวชมวัดด้านฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา นอกจากนี้สิ่งที่เป็นที่รู้จักคือ สารที่ให้ความรู้ ความเข้าใจในเชิงวิชาการที่เป็นภาษาสากลคือ ภาษาอังกฤษ ซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบของแผ่นพับ หรือมีเอกสารชี้แจงเพิ่มเติม เกี่ยวกับวัดราชาธิวาสราชวรวิหาร มีศาลาการเปรียญ ประวัติวัดที่ประทับของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นต้น

กลุ่มมัคคุเทศก์

จากการสัมภาษณ์กลุ่มมัคคุเทศก์จำนวน 5 คน แสดงความคิดเห็นที่ตรงกันว่า ต้องการให้มีประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจในวัดราชาธิวาสวรวิหาร การนั่งเรือมาวัดราชาธิวาสวรวิหารได้ง่าย หน้าวัดมีท่าเรือ มีบรรยากาศที่ร่มรื่นในเวลากลางวันและยามเย็น เป็นสิ่งที่ดีมากทั้งยังมีความสะดวกในการเดินทาง เพราะอยู่ในกรุงเทพมหานคร อยู่ใกล้สถานที่สำคัญๆหลายแห่งซึ่งเป็นที่รู้จักของบุคคลที่มาเที่ยวชมวัดราชาธิวาสวรวิหาร

จากการสัมภาษณ์มัคคุเทศก์ จำนวน 3 คน จาก 5 คน ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเอกลักษณ์ในวัดราชาธิวาสวรวิหาร กรุงเทพมหานคร เป็นสถานที่รู้จักกันด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และ วิถีชีวิตแบบไทยอัน เป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นมาก ด้านจิตรกรรมฝาผนัง ศาลาการเปรียญไม้สัก และเป็นทีเก็บ พระบรมราชสรีรางคารของสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนี พระพันปีหลวงอัญเชิญพระบรมราช

สร้างการมาประดิษฐาน ณ วัดราชาธิวาส ภายในอนุสาวรีย์ "เสาวภาประดิษฐาน" เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ แต่การสื่อความหมายด้านข้อมูลควรมีการปรับปรุง ควรมีการเพิ่มสื่อประชาสัมพันธ์ให้มากยิ่งขึ้นกว่าเดิมและควรทำการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องเพื่อให้นักท่องเที่ยวต่างชาติทั่วโลกได้รู้จักมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ข้อมูลในการนำเสนอสถานที่สำคัญในวัดราชาธิวาสวรวิหาร กรุงเทพมหานคร ยังมีน้อย ควรมีสื่อภาษาอังกฤษในจุดสำคัญๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าใจประวัติความเป็นมา ความสำคัญของสถานที่ให้มากยิ่งขึ้น และควรรักษาความสะอาดสถานที่ต่างๆ เช่น บริเวณหน้าวัดด้านติดแม่น้ำเจ้าพระยา ทางเข้าวัด บริเวณวัดต่างๆ และ ไม่ควรทิ้งสิ่งที่ไม่ต้องการ หรือขยะต่างๆ ควรมีกฎและระเบียบการรักษาดูแลสถานที่ สิ่งแวดล้อมให้สะอาดและสวยงามและควรอนุรักษ์เอกลักษณ์ของและ วัดราชาธิวาสวรวิหาร กรุงเทพมหานครไว้

จากการสัมภาษณ์มีบุคคลอีก 2 คน ได้แสดงความคิดเห็นตรงกันว่า ควรมีการสื่อข้อมูลที่เป็นภาษาอังกฤษสำหรับวัดราชาธิวาสวรวิหาร กรุงเทพมหานคร เช่น พระอุโบสถ ศาลการเปรียญ ที่ประทับของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ควรมีป้ายแสดงข้อมูล เอกสารแนะนำตลอดจนมีเว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ตอย่างต่อเนื่อง กระทรวงวัฒนธรรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท) ควรจัดทำสื่อภาษาอังกฤษเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่สนใจในด้านพุทธศาสนา สถาปัตยกรรมที่งดงาม เวลามาท่องเที่ยวในประเทศไทย ตลอดจนควรมีการรักษาความสะอาด สถานที่ในวัดราชาธิวาสวรวิหาร กรุงเทพมหานคร และทำเรื่องขึ้นลงการนั่งเรือเที่ยวชมวัดราชาธิวาสวรวิหาร กรุงเทพมหานคร มีระเบียบความสะอาดการดูแลสถานที่ และสิ่งแวดล้อมให้เป็นที่ประทับใจแก่นักท่องเที่ยว

สรุปจากการสัมภาษณ์มีบุคคลไทยที่นำนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมาชมวัดราชาธิวาสวรวิหาร กรุงเทพมหานครและการนั่งเรือมาเที่ยวชมวัดราชาธิวาสวรวิหาร กรุงเทพมหานคร มีข้อมูลที่ตรงกันคือ ควรมีสื่อภาษาอังกฤษในจุดสำคัญๆ เพื่อสร้างความเข้าใจต่อนักท่องเที่ยวชาวไทย และนักท่องเที่ยวต่างชาติ นอกจากนี้แล้วควรมีการรักษาความสะอาดของสถานที่ให้มีระเบียบ ไม่ควรทิ้งขยะลงในบริเวณวัดราชาธิวาสวรวิหาร กรุงเทพมหานคร ซึ่งจะทำให้ทัศนียภาพงดงามลดคุณค่าลง ควรรักษาความสะอาดในบริเวณวัดราชาธิวาสวรวิหาร กรุงเทพมหานคร และบริเวณที่สำคัญๆในวัดราชาธิวาสวรวิหาร กรุงเทพมหานคร เพื่อให้มีสิ่งแวดล้อมที่ควรค่าต่อการท่องเที่ยวด้านศิลปวัฒนธรรม

2.6.2 ด้านสื่อภาษาอังกฤษ

การสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จากทวีปยุโรป และเอเชีย จำนวน 10 คน ทำให้ผู้วิจัยจำแนกความต้องการออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ความต้องการสื่อภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ต่างๆในวัดราชาธิวาสวรวิหาร

กลุ่มที่ 2 ความต้องการสื่อภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องในอัตลักษณ์พุทธศาสนาของวัดราชาธิวาสวรวิหาร

กลุ่มที่ 3 ความต้องการสื่อภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องกับสถาปัตยกรรมของ วัดราชาธิวาสราชวรวิหาร

ความต้องการสื่อภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ต่างๆในวัดราชาธิวาสราชวรวิหาร

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งทวีปยุโรป และเอเชียจำนวน 10 คน ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจำนวน 8 คนแสดงความต้องการที่มีต่อสถานที่ว่า ต้องการข้อมูลที่เป็นภาษาอังกฤษเพื่อสื่อความหมาย ด้านประวัติศาสตร์ของสถานที่สำคัญในวัดราชาธิวาสราชวรวิหาร กรุงเทพมหานคร ต้องการให้มีข้อมูลที่สมบูรณ์ และมีแผนผังของสถานที่เหล่านั้นไว้อย่างชัดเจน

ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า การสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่สำคัญในวัดราชาธิวาสราชวรวิหาร กรุงเทพมหานคร ควรจะสื่อสารเกี่ยวกับด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ความเป็นมาของสถานที่นั้นๆ มีแผนผังของสถานที่ และควรยกนำเสนอสิ่งที่เป็นจุดเด่นๆ ในวัดราชาธิวาสราชวรวิหาร กรุงเทพมหานคร อำเภอเมือง เพื่อช่วยในการจดจำข้อมูลที่สำคัญหรือจุดเด่นต่างๆของสถานที่นั้นๆ

ความต้องการสื่อภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องในอัตลักษณ์พุทธศาสนาของวัดราชาธิวาสราชวรวิหาร

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งทวีปยุโรป และเอเชีย จำนวน 10 คน ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจำนวน 9 คน แสดงความต้องการที่มีต่อสถานที่ว่า วัดราชาธิวาสราชวรวิหาร กรุงเทพมหานคร จึงต้องการทราบประวัติความเป็นมาอย่างไร นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีความต้องการสอดคล้องกับกลุ่มบุคคลในท้องถิ่นวัดราชาธิวาสราชวรวิหาร กรุงเทพมหานครและกลุ่มมัคคุเทศก์คือ ต้องการให้เพิ่มการสื่อความหมายด้วยภาษาอังกฤษนอกเหนือจากภาษาไทยในเอกลักษณ์ที่สำคัญๆ เพื่อเป็นฐานข้อมูลความรู้ให้กับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติให้มากขึ้นกว่าในปัจจุบัน ดังนั้น ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ได้ว่าการให้ข้อมูลเกี่ยวกับวัดราชาธิวาสราชวรวิหาร กรุงเทพมหานคร ควรจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับ ข้อมูลประวัติความเป็นมาการนำเสนอควรใช้ภาษาที่กระชับและได้ใจความ

ความต้องการสื่อภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องกับสถาปัตยกรรมของ วัดราชาธิวาสราชวรวิหาร

วิหาร

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งทวีปยุโรป และเอเชีย จำนวน 10 คน ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ จำนวน 8 คน แสดงความต้องการว่า พระพุทธรูปที่มีประวัติความเป็นมาตั้งแต่สมัยกรุงละโว้ เป็นพระรูปเป็นที่รู้จักและเคารพศรัทธาของคนไทย ควรจะมีประวัติให้ประชาชนคนไทย และต่อคนต่างชาติทราบ ข้อมูลเพิ่มขึ้นทั้งที่เป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ข้อมูลที่นำเสนอควรให้ครบถ้วน และเหมาะสม

สื่อที่ควรนำเสนอให้นักท่องเที่ยว สถานที่ท่องเที่ยวที่เปิดให้ประชาชนทั่วไปเข้าชมจะต้องมีการสื่อสารข้อมูลที่เป็นประโยชน์และมีสาระในขณะเดียวกันต้องส่งเสริมการความสำคัญของสถานที่ ด้านศิลปวัฒนธรรม จิตรกรรมฝาผนัง ดังนั้นเนื้อหาต้องน่าสนใจเหมาะสมกับวัด ควรนำเสนอสื่อที่มีการให้ความรู้ทางประวัติศาสตร์ อันได้แก่ พระอุโบสถ ศาลาการเปรียญ พระเจดีย์ และ พระที่ประทับของรัชกาลที่ 4 เป็นต้น

2.6.3 ด้านความเป็นเอกลักษณ์ของวัดราชาธิวาสวรวิหาร

กลุ่มบุคคลในท้องถิ่นในวัดราชาธิวาสวรวิหาร กรุงเทพมหานคร

การสัมภาษณ์กลุ่มบุคคลในท้องถิ่นในวัดราชาธิวาสวรวิหาร กรุงเทพมหานคร พบว่ามี 2 ประเด็น ได้แก่

1. เป็นแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

กลุ่มบุคคลในท้องถิ่นวัดราชาธิวาสวรวิหารกรุงเทพมหานครกล่าวว่า มี ประวัติศาสตร์ ตั้งแต่สมัยกรุงละโว้จนกระทั่งกรุงรัตนโกสินทร์ วัดราชาธิวาสวรวิหารจึงเป็นวัดที่มีชื่อเสียงของประเทศ มีพื้นที่กว่า ๓๔ ไร่ ๒ งาน ๖๓ ตารางวา ดังนั้นเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ตระหนักถึงคุณค่าทางประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม และ ศิลปวัฒนธรรม ด้านพุทธศาสนาอันเป็นที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศ และ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในวัดราชาธิวาสวรวิหาร ให้กลับมาคึกคัก เป็นที่น่าสนใจจึงมีการรื้อฟื้นการจัดกิจกรรมทางด้าน พุทธศาสนากลับมาอีก

กลุ่มบุคคลในท้องถิ่นวัดราชาธิวาสวรวิหารกล่าวว่า มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและ ต่างชาติมาเที่ยวชมจำนวน นักท่องเที่ยวชาวไทย และนักท่องเที่ยวต่างชาติสนใจ และ ตื่นเต้นมากที่ได้เห็น พระอุโบสถภายใน และภายนอกมาก่อนเลย ที่มีจิตรกรรมฝาผนังที่งดงามภายในวัด ที่การสื่อสารให้เห็นประวัติ ความเป็นมาในด้านพุทธศาสนาไทย นอกจากนี้แล้ววัดราชาธิวาสวรวิหารมีความสำคัญ ที่มีความสำคัญระดับโลกเป็นมีศาลาการเปรียญไม้สักทั้งหลังที่ใหญ่ที่สุด ที่เป็นเอกลักษณ์สำคัญของวัดราชาธิวาสวรวิหาร และ สถานที่ที่สำคัญอีกหลายแห่งที่มีความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ของประเทศไทย

2. เป็นสถานที่สำคัญด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านพุทธศาสนา

สิ่งที่น่าสนใจเกี่ยวกับสถานที่ในวัดราชาธิวาสวรวิหาร

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติพบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติรู้จัก สถานที่ในวัดราชาธิวาสวรวิหารมี 2 ประเด็น ได้แก่

1. เป็นแหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรม ด้านพุทธศาสนา

ยกตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่กล่าวว่า “ต้องการมาดูอุโบสถที่ วัดราชาธิวาสวรวิหารที่มีความสวยงามในสถาปัตยกรรมอย่างงดงามมาก ” (Bob Bellows, 2556) “ชอบ ภาพถ่ายภายนอกของพระอุโบสถวัดราชาธิวาสวรวิหาร ผมมาเที่ยวรู้สึกประทับใจมากครับ ” (Wellborn Moubelo, 2556). “บริเวณนี้ยังมีความเป็นธรรมชาติอยู่มาก และมีอุโบสถที่มีศิลปวัฒนธรรมแบบผสม ประสานแบบยุโรป ” (Kashif Khaskheli, 2556) “ฉันเห็นสถานที่นี้ ศาลาการเปรียญสร้างด้วยไม้สักที่ สวยงามมากไม่เคยเห็นมาก่อน” (Isis Kanda, 2556) เป็นต้น

2. เป็นสถานที่สำคัญด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

ยกตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่กล่าวว่า “ที่นี่มีจุดเด่นๆมากจิตรกรรม ฝาผนังได้เล่าเรื่องเกี่ยวชาดก ผมเคยอ่านหนังสือวรรณกรรมมาบ้าง ภาพเขียนสวยงามมากและสื่อความหมาย เกี่ยวกับศาสนาสื่อให้คนดูภาพแล้วนึกคิดจินตนาการตามไปได้ด้วย (Min Thein Yai, 2556) ” การ

ออกแบบวัดได้แสดงถึงศิลปะในประวัติศาสตร์ในประเทศในยุคนั้นได้อย่างดีเลย เป็นศิลปะสถาปัตยกรรมเขมร มี
ซุ้มทั้งสี่ด้าน และมีพระพุทธรูปประดิษฐานอยู่ด้วยทุกซุ้ม(Dan Hargreaves 2555).’

สิ่งที่กลุ่มมัคคุเทศก์รู้จักเกี่ยวอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มมัคคุเทศก์ พบว่า มี 2 ประเด็น ได้แก่

1.เป็นแหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมสถาปัตยกรรม

ยกตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของมัคคุเทศก์ กล่าวว่า “ที่วัดแห่งนี้ได้แสดงถึงศิลปะแบบเขมร
ผสมในยุครัตนโกสินทร์ ” (หทัยทิพย์ ประเสริฐศิลป์ , 2556) “มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากอยากรู้ประวัติศาสตร์
ความเป็นมาวัดนี้มาก มีความสวยงามมากในวัด มีจิตรกรรมฝาผนังภายในโบสถ์” (ปิยฉัตร อันธ์พันธ์ , 2556) เป็น
ต้น

2.เป็นสถานที่สำคัญด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

ยกตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของมัคคุเทศก์ กล่าวว่า “ที่นี่มีสถานที่สำคัญทางและน่าสนใจใน
ประวัติศาสตร์อยู่หลายแห่ง เช่นศาลาการเปรียญไม้สักทั้งหลัง เสาไม้ชื่อในวรรณคดีปรากฏชื่อในแต่ละเสาด้วย ”
(สุธีร์ อยู่สุนทร, 2556) “ที่นี่มีประวัติศาสตร์มานานยาว ตั้งแต่สมัยกรุงละโว้จนถึงยุครัตนโกสินทร์ เป็นที่ทรง
ผนวชในสมัยรัชกาลที่4มาแล้ว พร้อมเป็นวัดพระอารามหลวงชั้นโทฝ่ายธรรมยุติ” (บุษบา กะนะหาวงษ์, 2556)

3.ผลการพัฒนานวัตกรรมเนื้อหาภาษาอังกฤษเกี่ยวกับเอกลักษณ์ของวัดราชาธิ วาสวรวิหาร

3.1 ประวัติความเป็นมาของวัดราชาธิวาสวรวิหาร

ข้อความที่ต้องการพัฒนานวัตกรรมการสื่อความหมาย:

วัดราชาธิวาสวิหาร เดิมชื่อวัดสมอราย เป็นวัดเก่าแก่มาก และเป็นวัดอารามหลวงสร้างสมัยกรุง
ละโว้ หรือก่อนกรุงศรีอยุธยา เมื่อ พ.ศ.๑๘๒๐ และผูกพัทธสีมา เมื่อ พ.ศ.๒๓๑๐ วัดราชาธิวาสวิหาร เดิมชื่อ
ว่า วัดสมอราย ได้รับพระบรมราชูปถัมภ์ตลอดมาทุกรัชกาล

ในรัชกาลที่๑ กรมพระราชวังบวรมหาสุรสีหนาททรงปฏิสังขรณ์และพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศ
หล้านภาลัยทรงอุปสมบทแล้วเสด็จมาประทับที่วัดนี้ เมื่อทรงดำรงพระยศเป็นสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้า
กรมขุนเสนานุรักษ์ ทรงผนวชแล้วเสด็จมาประทับที่วัดนี้ ซึ่งต่อมาภายหลังได้เป็นสมเด็จพระนารายณ์รามาธิบดี
พระเจ้ากรุงกัมพูชา ทรงเป็นหางนาศ (สามเณรที่บวชต่อท้ายพิธีบวชพระ) และโดยเสด็จมาประทับที่วัดนี้ด้วย

ในรัชกาล ๒ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยประทับระหว่างทรงผนวช พร้อมด้วยกรม
พระราชวังบวรมหาเสนานุรักษ์ จึงพระราชทานนามเสียใหม่ว่า วัดราชาธิวาสวิหาร

ในรัชการที่ ๓ กรมพระราชวังบวรมหาศักดิพลเสพย์ รับสั่งให้ปลูกพระตำหนักช่อฟ้าโบริงคา ๕
ห้อง มีเฉลียงรอบถวายสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหม่อมอมรรักษ์ ซึ่งยังทรงสมณเพศอยู่ไว้เป็นที่ประทับ เมื่อ พ.ศ.
๒๓๗๒ ในรัชกาลนี้ได้มีการปฏิสังขรณ์หลาย

ในรัชกาลที่ ๔ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ปฏิสังขรณ์ใหม่แล้วพระราชทานนามใหม่
ว่าวัดราชาธิวาสวิหาร มีความหมายว่า วัดอันเป็นที่ประทับของพระราชา เป็นวัดแรกที่ถือกำเนิดคณะสงฆ์
ธรรมยุติกนิกายเคยเป็นที่ประทับของรัชกาลที่ ๔ ระหว่างทรงผนวช

ในรัชกาลที่ ๕ พ.ศ.๒๓๗๒ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงผนวชเป็น
พระภิกษุ เรียกวัดนี้ว่า “วัดราชาธิวาส” ตลอดสมัยรัชกาลที่ ๕ พ.ศ.๒๕๐๒ เจ้าอาวาสในครั้งนั้น ได้ขอ
พระราชทานให้เติมคำว่า วิหาร ต่อท้ายเป็น วัดราชาธิวาสวิหาร รัชกาลที่ ๕ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรด
กระหม่อม ทรงพระราชวิจารณ์ไว้ว่า คำว่า สมอ มาจากภาษาเขมรว่า ฌมอ ที่แปลว่าหิน ฌมอราย แปลว่า
หินเรียงราย ฌมอแครง แปลว่าหินแข็ง พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ให้ริ้ว
สร้างใหม่หมดทั้งวัด คือ พระอุโบสถ พระเจดีย์ ศาลาการเปรียญ กุฏิไม้ทาสีแดงและทอสวดมนต์ ถนนหิน ลาน
หิน ภูเขา เสาศิลาหิน เชื้อนาค ถนนผ่านกลางวัดทั้งสะพาน หล่อพระประธานประดิษฐานในพระอุโบสถ

ในรัชกาลที่ ๖ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้เขียนภาพพระเวสสันดรชาดกที่ฝา
ผนังในพระอุโบสถ สร้างพระวิหารสมเด็จพระอภัยยิกา และกุฏิเจ้าอาวาส

ในรัชกาลที่ ๗ ทรงพระราชทานพระตำหนักพญาไทมาประดิษฐานไว้ในวัด สมเด็จพระนางเจ้า
รำไพพรรณี สมเด็จพระบรมราชินี ทรงพระราชทานกุฏิติก ๓ แถวคณະบน และได้พระราชทานพระบรม
ราชูปถัมภ์ประการอื่น ๆ เหมือนสมัยรัชกาลก่อน

ในรัชกาลที่ ๘ และรัชกาลปัจจุบันก็ยังคงได้รับพระบรมราชูปถัมภ์เหมือนรัชกาลก่อน ๆ เช่น นิตย
ภัตพระสงฆ์(ค่าอาหาร) ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำประปา เงินเดือนคนทำงานวัด เป็นต้น

พัฒนานากรรมการสื่อความหมายเป็นภาษาอังกฤษดังนี้

The History of Wat Rachatiwasworaviharn

The former name of Wat Rachatiwasworaviharn was Wat Samorrai which was a
very old temple and a royal monastery at present. It was built in the Lopburi style in 1820
B.C. It was declared to be a temple in 2310 B.C. Every king in the Rattanakosin period
supported this temple.

In the reign of King Rama I, His Royal Highness Bawornsurasrihanart restored the
temple and when King Rama II was a monk, he stayed at this temple. After that, Somdet
PhraNarai Ramathibodee who later became Phra Choa Krungkambucha was a novice and
stayed at this temple, too.

King Rama II stayed at this temple during his monkhood with His Royal Highness
Sananurak. He gave the new name of the temple to be Watrachtiwasviharn.

In the reign of King Rama III, His Royal Highness Maha Sakdiphonlasep had the
new house built for Chao Fa Mahamongkut and it was decorated with Cho Fa and Bai Raka
for Chao Fa Mahamongkut while he stayed as a monk here. There were five rooms and a
terrace. At that time, many things in this temple were restored.

In the reign of King Rama IV, King Rama IV stayed at this temple during his monkhood and the temple was restored again and was given a new name called WatRachatiwasviharn. It meant the temple for staying of the king and it was the first temple of Dhammayuttika Nikaya. He changed the name of the temple to be Watrachitiwasviharn.

In the reign of King Rama V, the King was a monk at this temple and he called this temple Watrachatiwas. The abbot asked for a Viharn to add the old name as King Rama V translated from the Khmer language. Thamo means stones. Thamorai means the row of stones. King Rama V commanded to dismantle the following items: Ubosod, Preaching hall, Phrachedi, Sala Klan Prarain, monks' red wood houses, a stone road, a stone yard, a mountain, a stone pole, a moat, the road through the middle of the temple and bridges. He had the principle Buddha image in the ordination hall.

In the reign of King Rama VI, the King was pleased to have Prince Vessandon Jakata mural paintings on the walls of Phra Ubosod. He built Phra Viharn for Somdet Phra Ayyaika and the abbot's residence.

In the reign of King Rama VII, the King was pleased to move Phya Thai house to this temple. Queen Ram Phai Pannee had a house built and she supported this temple.

King Rama VIII and King Rama IX have supported Wat Rachatiwasvoravivarn such as monks's food, electricity bill, water bill and the salary of the people working here.

3.2 พระอุโบสถวัดราชาธิวาสวิหาร

ข้อความที่พัฒนานวกรรมการสื่อความหมาย:

พระอุโบสถเป็นทรงขอมคล้ายนครวัด ออกแบบโดยสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ มีห้องสามตอนคือ ส่วนหน้าเป็นระเบียง ส่วนกลางเป็นห้องพิธี มีพระสัมพุทธพรณีเป็นพระประธานภายใต้เศวตฉัตร 9 ชั้น ส่วนหลังพระประธาน มีภาพจิตรกรรมฝาผนังภายในแสดงเรื่องพระเวสสันดรชาดก สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ทรงเป็นผู้ร่างภาพ และศาสตราจารย์ ซี.ริโกลี (C.Rigoli) จิตรกรชาวอิตาลี เป็นผู้เขียนด้วยการใช้สีปูนเปียก (Fresco) ด้านหลังของพระอุโบสถยังแบ่งเป็นอีกห้องหนึ่ง ประดิษฐาน "พระสัมพุทธวิฆเนส" ซึ่งได้ฐานชุกชุนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบันโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้บรรจุพระบรมราชสรีรังคาร สมเด็จพระศรีสวรินทรา บรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า และเส้นพระเกศาของสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ 7 ไว้ด้วย

พัฒนานวกรรมการสื่อความหมายเป็นภาษาอังกฤษดังนี้

PhraUbosod or the ordination hall was in Khmer Style, it was similar to Angkor Wat. It was designed by His Royal Highness Bawornsurasrihanart. There were three parts : the first part was a gallery. The middle part was a ritual room which housed the principal

Buddha image (Phra Sam Putta Pannee) under nine- tired royal white umbrellas. At the back of the principle Buddha image was mural paintings frame the story of Prince Vessandon Jakata episodes. The preliminary drawing of pictures were drawn by His Royal Highness Prince Chitcharoen, Prince Narisara Nuvatvongse, and Professor C. Rigoli , an Italian artist, painted the fresco mural paintings. The last part was behind the Ubosod where Phra Sam Puttawattanopas was placed. King Rama IX had the ashes of Somdej Phra Sriwarintra Boromrajthawee Prapanwasa Aiyikachao kept in the lotus flower-shaped pedestal of the image and the hair of Somdej Phra Nang Chao RamPhaiPannee, his Queen, were kept there, too.

3.3 จิตรกรรมฝาผนังในพระอุโบสถวัดราชาธิวาสวรวิหาร

ข้อความที่พัฒนานวกรรมการสื่อความหมาย:

จิตรกรรมฝาผนังในพระอุโบสถวัดราชาธิวาสวรวิหาร เรื่องพระเวสสันดรชาดก เขียนแบบโดย สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ทรงเป็นผู้ร่างภาพ และนายคาร์โล ริโกลี ศิลปินชาวอิตาลีเป็นผู้ลงสีแบบด้วยการใช้สีปูนเปียก (Fresco) ลักษณะภาพเขียนแบบศิลปะตะวันตกทั้งสี่ทิศ

ส่วนบนของผนังด้านหลังพระประธาน พระสัมพุทธพรณี ด้านซ้าย และ ด้านขวาเป็นภาพในเรื่องพระเวสสันดรชาดก ตอนพระอินทร์ประทานพรแก่นางผสดีให้ลงมาเกิดเป็นพระชนิพระเวสสันดร

ส่วนบนของผนังด้านพระอุโบสถด้านทิศเหนือ ส่วนบนของผนังด้านเป็นภาพในเรื่องพระเวสสันดรชาดก ตอนพราหมณ์เมืองกลิงคราฐทูลขอช้างเผือกและพระนคร

ส่วนบนของผนังด้านพระอุโบสถด้านทิศตะวันตก เป็นภาพในเรื่องพระเวสสันดรชาดก ตอนทรงบริจาคม้า และรถม้าให้เป็นทานระหว่างทาง

ส่วนล่างของผนังด้านพระอุโบสถด้านทิศตะวันตก เป็นภาพในเรื่องพระเวสสันดรชาดก

ส่วนล่างของผนังด้านพระอุโบสถด้านทิศเหนือ เป็นภาพในเรื่องพระเวสสันดรชาดก ตอนพระเวสสันดรตรัสเรียกพระลูกรัก

ส่วนล่างของผนังด้านพระอุโบสถด้านทิศเหนือ เป็นภาพในเรื่องพระเวสสันดรชาดก ตอนพระนางมัทรีกลับจากหาผลไม้ในป่า และวิงวอนขอทางแก่พระยาสัตว์

ส่วนล่างของผนังด้านพระอุโบสถด้านทิศใต้ เป็นภาพในเรื่องพระเวสสันดรชาดก ตอนพระอินทร์แปลงลงมาเป็นพราหมณ์ทูลขอพระนางมัทรี

ส่วนล่างของผนังด้านพระอุโบสถด้านทิศใต้ เป็นภาพในเรื่องพระเวสสันดรชาดก ตอนชูชกหลงทางผ่านเมืองสีพี พระเจ้าสญชัยไถ่ตัวพระนัดดาภิเษก และ ขาลีด้วยสมบัติจากห้องพระคลัง

ส่วนล่างของผนังด้านพระอุโบสถด้านทิศใต้ เป็นภาพในเรื่องพระเวสสันดรชาดก ตอนพระเวสสันดร พระนางมัทรี พระโอรสและพระธิดาเสด็จมาพบกันพร้อมหน้ากลางป่าเขาวงกต

ส่วนบนของผนังด้านพระอุโบสถด้านทิศใต้ เป็นภาพในเรื่องพระเวสสันดรชาดก ตอนพระเวสสันดร พระนางมัทรี พระโอรส และพระธิดาทุกพระองค์ทรงเสด็จกลับสู่เมืองสีพี

พัฒนานวกรรมการสื่อความหมายเป็นภาษาอังกฤษ ดังนี้

Phra Ubosod or the ordination hall was in Khmer style, it was similar to Angkor Wat. It was designed by Prince Narisara Nuvatvongse. There were three parts: the

first part was a gallery. The middle part was a ritual room which housed the principal Buddha image (Phra Sam Putta Pannee) under nine- tired royal white umbrellas. At the back of the principle Buddha image were mural paintings from the story of Prince Vessandon Jakata episodes. The preliminary drawings of pictures were drawn by His Royal Highness Prince Chitcharoen, Prince Narisara Nuvativongse, and Professor C. Rigoli, an Italian artist, painted the fresco mural paintings. The last part was behind the Ubosod where Phra Sam Puttawattanopas was placed. King Rama IX had the ashes of Somdej Phra Sriwarintra Boromrajthawee Prapanwasa Ayyikachao kept in the lotus flower-shaped pedestal of the image and the hair of Somdej Phra Nang Chao RamPhaiPannee, King Rama VII' s Queen, was kept here, too.

The mural paintings of Wat Rachatiwasworaviharn were related to the Jakata stories. The preliminary drawings of the pictures were drawn by His Royal Highness Prince Chitcharoen, Prince Narisara Nuvativongse. Professor C.Rigoli, an Italian artist, painted fresco mural paintings. The mural paintings were in the western style on the four sides of the first part of the Ubosod.

The top and the bottom parts of the walls in the Ubosod have mural paintings from Prince Vessandon Jakata episodes painted as in the following:

The top part of the wall in the Ubosod towards the northern side was the painting in which a Brahma from Kalingkaraja asked for taking the blessing elephant of the city to his town. Prince Vessandon donated the elephant to him.

The top part of the wall in the Ubosod the western side was the painting in which Prince Vessandon donated his horses and a carriage to people during his travelling.

The bottom part of the wall towards the western side also was the painting concerning his life.

The bottom part of the wall towards the northern side was the painting in which Prince Vessandon called his son and his daughter going up from the pond.

The bottom part of the wall towards the northern side also was the painting of Nang Mathree, Prince Vessandon's wife, came back from seeking fruits in the forest.

The bottom part of the wall towards the southern side was the painting in which Indra disguised himself as a Brahma and asked for Nang Mathree from Prince Vessandon.

The bottom part of the wall towards the southern side also was the painting of Choochok, an old Brahma, got lost in Si Pi city. King Sonchai, Vessandon's father, gave the ransom to him and got his grandchildren back.

The bottom part of the wall towards the southern side also was the painting in which Prince Vessandon, Nang Mathree, and their children met each other in the middle of the forest at Khoa Wong Khot.

The top part of the wall towards the southern side also was the painting in which Prince Vessandon, Nang Mathree, KanHa and Chalee went back to Si Pi city.

3.4 ศาลาการเปรียญ

ข้อความที่ต้องการพัฒนานวนกรรมสื่อความหมาย:

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 ทำด้วยไม้สักทั้งเป็นอาคารไม้ที่สวยงาม และขนาดโตที่สุดในตะวันออกไกล ออกแบบโดยสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ทรงโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้สร้างศาลาการเปรียญวัดราชาธิวาสวิหารแทนศาลาการเปรียญหลังเดิมที่อยู่ด้านหน้าพระอุโบสถ ศาลาการเปรียญหลังใหม่ตั้งอยู่ในบริเวณด้านหน้าวัดนอกแนวคูน้ำด้านหน้า และอยู่ด้านเหนือของถนนกลางวัดหน้าเขตสังฆาวาส อาคารหันหน้าไปทางทิศตะวันตก

ศาลาการเปรียญเป็นที่แสดงธรรม เป็นศาลาการเปรียญสร้างด้วยไม้สักทั้งหลัง โดย สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ทรงให้สร้างเลียนแบบจากศาลาการเปรียญวัดใหญ่สุวรรณาราม จังหวัดเพชรบุรี ถือเป็นศาลาการเปรียญที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย เป็นอาคารยกสูงขนาด 11 ช่วงเสา เสาอาคารเป็นเสาไม้กลมขนาดใหญ่ เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 50 เซนติเมตร ทั้งด้านหน้าและด้านหลัง เสาไม้แต่ต้นมีชื่อในวรรณคดีไทยอยู่ทุกๆต้น ภายอาคารมี 3 ห้องคือห้องมุขด้านหน้าและ ด้านหลัง ห้องส่วนกลาง ผนังอาคารเป็นผนังไม้ฉัตรธรรมชาติ ประติมากรรมหน้าต่างเป็นลวดลายอย่างศิลปะไทย ประกอบด้วยช่อฟ้า ใบระกา หางหงส์ มีหลังคาคลุมโดยรอบ ผนังหลังคาเป็นกระเบื้องกาบกล้วย เป็นลอนโค้งสี่เหลี่ยม และมีกระเบื้องปิดที่ขอบชายคาด้านล่าง ที่ด้านหน้ามุข ทิศตะวันออกมีสัญลักษณ์ตราพระเกี้ยวประดับอยู่ ส่วนด้านทิศตะวันตกมีสัญลักษณ์ ตราวชิราวุธ ผนังใต้ถุนเป็นหินอ่อนสีขาวแผ่นใหญ่สลักด้วยสีแดง นอกจากนี้แล้วศาลาการเปรียญมีเสาทั้งหมด 16 ต้น 8 คู่ มีชื่อเสาแต่ละต้นดังต่อไปนี้

1. ทิศเหนือ ชื่อขุนไกร	2. ทิศใต้ ชื่อขุนแผน
3. ทิศเหนือ ชื่อศรีมาลา	4. ทิศใต้ ชื่อพระพิฆิตร
5. ทิศเหนือ ชื่อจมีนไวย	6. ทิศใต้ ชื่อพระพันวษา
7. ทิศเหนือ ชื่อวันทอง	8. ทิศใต้ ชื่อศรีประจัน
9. ทิศเหนือ ชื่อทองประศรี	10. ทิศใต้ ชื่อสร้อยฟ้า
11. ทิศเหนือ ชื่อลาวทอง	12. ทิศใต้ ชื่อบุษบา
13. ทิศเหนือ ชื่อขุนช้าง	14. ทิศใต้ ชื่อหมื่นหาญ
15. ทิศเหนือ ชื่อเณรจิว	16. ทิศใต้ ชื่อเณรทวาด

พัฒนานวนกรรมการสื่อความหมายเป็นภาษาอังกฤษ ดังนี้

King Rama V had a new Sala Kan Parien built to replace the old one in front of the Ubosod. This new Sala Kan Parien was located in front of the temple, out of moat, on the north of the middle road in Sangkhawas zone or the residential area for monks. It faced to the west of the temple. It was the biggest and the most beautiful teak wooden structure in the Far East.

Sala Kan Parien is the preaching or merit-making hall in a monastery made from teak in Ayutthaya style. It was designed by His Royal Highness Prince Narisara Nuvativongse. He imitated the design of the structure from the hall of Wat Suwannaram in Petchburi. This building was raised high in the level of 11 pole range. The poles are big circle ones with the diameter of fifty centimeters. Each pole has its name from Thai literature. There are three rooms: the front, the middle and the back ones. The walls of the building are in natural colors. The doors and windows are in the style of Thai art. It consists of Cho Fa, Bairaka and Hang Hong. The roofs cover the building. The roof is made from orange tiles and covers the eaves below. The east of the front room has Phra Kiao and Wachirawut symbols. The floor of Sala Kan Parien is placed by big white and red marbles alternately. Moreover, Sala Kan Prarien has sixteen poles, eight pairs. Each pole is given its name as in the following:

1. The north: Khun Krai	2. The south : Khun Phan
3. The north: Srimala	4. The south: Phra Pichit
5. The north: Chamueanwai	6. The south: Phrapanwassa
7. The north: Wanthong	8. The south: Sriprachan
9. The north: Thongprasri	10. The south: Soifha
11. The north: Loathong	12. The south: Buthsaba
13. The north: Khunchang	14. The south: Muanharn
15. The north: Neancheaw	16. The south: Thaen Khwad

3.5 พระเจดีย์วัดราชาธิวาสวิหาร

ข้อความที่พัฒนานวกรรมการสื่อความหมาย:

พระเจดีย์วัดราชาธิวาสวิหารซึ่งประดิษฐานอยู่หลังพระอุโบสถ สร้างขึ้นจากพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทรงโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ ทรงปฏิสังขรณ์ใหม่เป็นรูปทรงขวา ในสมัยศรีวิชัยครอบพระเจดีย์องค์เดิม ในรัชกาลที่ 6 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทำการบูรณะเสร็จสิ้น พระอุโบสถวัดราชาธิวาส จึงทรงโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ทำการปฏิสังขรณ์ พระเจดีย์ขึ้นมาใหม่จากพระเจดีย์องค์เดิมให้กลมกลืนกับพระอุโบสถ จึงมีการตกแต่งด้วยซุ้มบันแถลงของสถาปัตยกรรมเขมร ผู้ควบคุมให้ออกแบบสร้างพระเจดีย์ คือ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนเรศวรฤทธิ์ เมื่อสร้างพระเจดีย์แล้วได้ประดิษฐานพระพุทธรูปศิลาแบบมหายาน ได้พระราชทานให้ประดิษฐานบนซุ้มพระเจดีย์ทั้ง ๔ ทิศ รวม ๔ องค์ พระพุทธรูปนี้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงนำมาจากประเทศอินโดนีเซีย เดิมอยู่ที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม รวม ๕ องค์

พระเจดีย์ตั้งอยู่บนฐานสี่เหลี่ยมซ้อนกันเป็นชั้นรองรับ แบบฐานบัวคว่ำ ลูกแก้ว สองชั้น ออกไป สูง 0.80 เมตร มีความกว้างด้านละ 12.00 เมตร ที่กลางด้านของฐานอาคารทั้ง สี่ด้าน มีการทำให้ฐานยื่นออกมารองรับซุ้มบันแถลงทั้งสี่ทิศ ที่ฐานชั้นบนซึ่งรองรับองค์พระเจดีย์ แนวฐานสี่เหลี่ยมล้อมรอบองค์พระเจดีย์กลมส่วนนี้ล้อมด้วยซุ้มหยักโค้งและประติมากรรมรูปสิงห์ยืนล้อมจำนวน 28 ตัวล้อมรอบที่ฐานชั้นบน พระพุทธรูปที่ประดิษฐานในแต่ละซุ้มทั้งสี่ด้านเป็นพระพุทธรูปในพระพุทธรูปในพระพุทธรูปศาสนาแบบขวจำนวน สี่องค์ดังนี้

ซุ้มด้านทิศเหนือคือ พระพุทธรูปประทับนั่งปางประทานอภัย
 ซุ้มด้านทิศตะวันออกคือ พระพุทธรูปประทับนั่งปางมารวิชัย
 ซุ้มด้านทิศใต้คือ พระพุทธรูปประทับนั่งปางประธานพร
 ซุ้มด้านทิศตะวันตกคือ พระพุทธรูปประทับนั่งปางสมาธิ
พัฒนานวนกรรมการสื่อความหมายเป็นภาษาอังกฤษ ดังนี้

Phra Chedi of Wat Rachatiwasworaviharn was located behind the Ubosod which was built in the reign of King Rama V. He had the Ubosod, the Ordinal Hall, restored in Java style of Sriwichai period. The restoration was finished in the reign of King Rama VI. He stored Phra Chedi to replace the old one in harmony with Phra Ubosod. The small gable placed in front of the building was in the Khmer style. It was designed by His Royal Highness Prince Nares Varaidhi or Phra Ong Chao Kritsadapinihan. The Sila Buddha image in the style of Mahayana Nigaya was housed in the Phra Chedi. It was housed at four arched sides including other four Buddha images. These four Buddha images were brought from Indonesia and another one was at Wat Sriraththanasadaram. There were five Buddha images in all.

Phra Chedi was located on the square base with double lotus petals. The collar beam was .80 meters tall and 12.00 meters wide. There was a small gable placed in front of the main entrance. Four chedis with the square bases supported Phra Chedi. There were 28 lion sculptures around the upper square base. The Buddha images in Java Hinayana style were housed in the four arched niches as in the following:

The northern side in the first arched niche is the Buddha image in the attitude of forgiveness.

The eastern side in the second arched niche is the Buddha image in the attitude of subduing Mara.

The southern side in the third arched niche is the Buddha image in the attitude of blessing.

The western side in the third arched niche is the Buddha image in the attitude of meditation.

3.6 การดูแลรักษาความสะอาดและข้อควรปฏิบัติในวัดราชาธิวาสวรวิหาร

ข้อความที่พัฒนานวนกรรมการสื่อความหมาย:

การรักษาบริเวณวัดราชาธิวาสวรวิหาร

เพื่อให้การดำเนินการของสถานที่แห่งนี้เป็นอย่างราบรื่น มีประสิทธิภาพทำให้สถานที่แห่งนี้ เป็นสถานที่ที่เป็นศูนย์กลางเรียนรู้ด้านสถาปัตยกรรมด้านพุทธศาสนา ทุกคนที่มาใช้สถานที่แห่งนี้ จะต้อง ร่วมมือกันรักษาสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติที่สมบูรณ์ และงดงามให้คงอยู่ตลอดไป โดยปฏิบัติตาม กฎระเบียบของวัดราชาธิวาสวรวิหาร อย่างเคร่งครัดดังต่อไปนี้

1. ห้ามทิ้งขยะมูลฝอยลงบริเวณสาธารณะของวัดราชาธิวาสวรวิหาร
2. ช่วยกันรักษาความสะอาด
3. ช่วยกันรักษาสิ่งแวดล้อม

พัฒนานวกรรมการสื่อความหมายเป็นภาษาอังกฤษ ดังนี้

How to keep Watrachatiwasworaviharn' public areas

For the smooth running of the efficiency running of this temple to be the centre of Buddha images learning. There are regulations of the temple to be followed. Everyone who visits this temple needs to give his hands to preserve its perfect and beautiful natural environment by strictly observing the temple regulations as in the following:

1. Do not leave garbage in public areas of the temple..
2. Help keep the clean areas.
3. Help keep the environment as it is.